

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för socialt arbete, kriminologi och folkhälsovetenskap

”Är man gammal nog att begå brott är man också gammal nog att ta sitt straff”

En kritisk diskursanalys av Tidöpartiernas
kriminalpolitiska konstruktion av unga lagöverträdare

Nathalie Grunditz
Wilmer Uddén Karlsson

2025

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Kriminologi
Kandidatprogram i utredningskriminologi
Examensarbete för kandidatexamen i kriminologi

Handledare: Kivanc Atak
Examinator: Lars Westfelt

Abstract

“If you’re old enough to commit a crime, you’re old enough to take the punishment”

A critical discourse analysis of the Tidö parties’ criminal policy construction of young offenders.

The aim of this study was to examine how children under the age of 15 are constructed in the Tidö parties’ criminal policy discourse on lowering the age of criminal responsibility. The study applied Fairclough’s critical discourse analysis to a strategic selection of political statements and articles published between 2022 and 2025. The analysis showed that children were consistently portrayed as dangerous, accountable, and more mature than previous generations, legitimating demands for punitive measures. They were also framed as a challenge to the legal system, where the protection perspective was downplayed. The UN Convention on the Rights of the Child was frequently referenced but selectively used in ways that enabled a discourse in which children’s rights were subordinated to demands for responsibility and control. The conclusion is that the Tidö parties’ discourse reflects and reinforces a broader shift in criminal policy, from a logic of care to one of control.

Keywords: children, criminal policy, age of criminal responsibility, discourse analysis, accountability

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka hur barn under 15 år konstruerades i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs gällande sänkt straffmyndighetsålder. Studien baserades på Faircloughs kritiska diskursanalys och ett strategiskt urval av politiska uttalanden och artiklar från åren 2022–2025. Analysen visade att barn återkommande konstruerades som farliga, ansvarsbärande och mer mogna än tidigare generationer, vilket legitimerade krav på straffrättsliga åtgärder. De framställdes även som ett särskilt problem för rättssystemet där skyddsperspektivet gavs mindre utrymme. Barnkonventionen refererades ofta men användes selektivt, vilket möjliggjorde en politik där barns rättigheter underordnades krav på ansvar och kontroll. Slutsatsen är att Tidöpartiernas språkbruk återspeglar och förstärker en kriminalpolitisk förskjutning från omsorg till kontroll.

Nyckelord: barn, kriminalpolitik, straffmyndighetsålder, diskursanalys, ansvar

Förord

Vi vill rikta ett varmt tack till vår handledare Kivanc Atak för konstruktiv feedback, engagemang och vägledning under arbetets gång.

Arbetet har planerats, genomförts och författats gemensamt av båda författare och vi delar lika ansvar för uppsatsens innehåll, och med det vill vi tacka varandra för gott samarbete.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställningar.....	3
1.4 Centrala begreppsdefinition	4
1.5 Disposition	6
2. Tidigare forskning.....	6
2.1 Konstruktioner av barn och ansvar i kriminalpolitiken.....	7
2.2 Det allmänna rättsmedvetandet samt konflikten mellan känsla och kunskap.....	7
2.3 Politisk legitimering och repressiv förskjutning	8
2.4 Diskussion	9
3. Teori.....	11
3.1 Kritisk diskursanalys.....	11
4. Metod	13
4.1 Analytisk ansats	13
4.2 Material och urval	15
4.3 Tillvägagångssätt.....	17
4.3.1 Analysarbete i praktiken.....	18
4.4 Validitet och reliabilitet.....	19
4.5 Etiska ställningstaganden.....	20
4.6 Metoddiskussion	21
5. Resultat och analys.....	22
5.1 Hur ungdomar under 15 år konstrueras i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs.	22
5.1.1 Barn som farliga gärningspersoner	23
5.1.2 Barn som utnyttjade men ansvariga	24
5.1.3 Barn som mer mogna än tidigare generationer	26
5.1.4 Barn som en utmaning för rättssystemet.....	27
5.2 Tidöpartiernas föreställning av straff och dess syfte.....	29
5.2.1 Konstruktionen av fängelse som påföljd.....	29
5.2.2 Konstruktionen av påföljd i allmänhet	31
5.3 Legitimering i förhållande till barnkonventionen	32
6. Diskussion.....	35
6.1 Slutsats	37
7. Referenser	40
8. Bilagor	46
Bilaga 1: Antalet matchningar på sökorden	46
Bilaga 2: Ett utdrag ur kodningsschemat av debatten unga lagöverträdare 2023-04-19	47
Bilaga 3: Ett utdrag ur kodningsschemat av debatten barnkonventionen och kriminalpolitiken 2023-04-21.....	48

1. Inledning

Under senare år har unga gärningspersoner fått en allt mer framträdande plats i den kriminalpolitiska debatten och särskilt stor uppmärksamhet har riktats mot barn under 15 år, som enligt svensk lag inte kan hållas straffrättsligt ansvariga. I samband med att denna grupp förekommit i fall av grova brott såsom skjutningar och sprängningar har frågan om straffmyndighetsåldern aktualiserats. Diskussionen fick förnyad kraft i och med Tidöavtalet 2022 där en översyn av straffmyndighetsåldern lyftes som en del av det kriminalpolitiska samarbetet. Frågan har därefter väckt omfattande debatt om barns ansvar, samhällets skyldigheter och rättsstatens grundläggande principer.

Att analysera frågan om sänkt straffmyndighetsålder är kriminologiskt angeläget eftersom den berör centrala teman som ansvar, makt och rättssäkerhet i mötet mellan barn och rättssystemet. Synen på unga lagöverträdare har historiskt präglats av en dubbelhet, både som sårbara individer i behov av stöd och som moraliskt ansvariga gärningspersoner vilket skapar en spänning mellan omsorg och straff (Estrada & Flyghed, 2013, s.15). Denna ambivalens är inte statisk utan förändras i takt med politiska och samhälleliga strömningar. Enligt Cipriani (2009, s.16–17) är barndomen en social konstruktion där olika historiska och politiska kontexter har format hur barns ansvar och rättigheter förstås.

Mot bakgrund av kriminalpolitikens förskjutning från ett välfärdsorienterat till ett mer repressivt synsätt (Tham, 2022, s.118) är det kriminologiskt angeläget att undersöka hur barn under 15 år konstrueras i den kriminalpolitiska diskursen kring förslaget om sänkt straffmyndighetsålder. Studien fokuserar särskilt på hur föreställningar om barns ansvar och straffbarhet uttrycks och ges legitimitet i det politiska språkbruket. I linje med Estrada och Flyghed (2013, s.15) ses det som en central uppgift för kriminologin att kritiskt granska hur kriminalpolitiska förändringar påverkar utsatta grupper, ett perspektiv som gör en sådan analys särskilt relevant i dagens kriminalpolitiska landskap.

1.1 Bakgrund

Frågan om att sänka straffmyndighetsåldern i Sverige har förekommit i den kriminalpolitiska diskursen under lång tid men det var först i samband med riksdagsvalet 2022 som den fick ett tydligt politiskt genomslag. I Tidöavtalet – den överenskommelse

som slöts mellan Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna – fastslås att en utredning ska tillsättas för att se över den gällande ungdomsrabatten och överväga en sänkning av straffmyndighetsåldern (Moderaterna, 2022, s.22). Regeringen tillsatte därefter en statlig utredning som resulterade i betänkandet *Straffbarhetsåldern* (SOU 2025:11) där det föreslås att straffmyndighetsåldern bör sänkas till 14 år för särskilt grova brott. Dagens straffbarhetsålder är 15 år vilket innebär att barn under denna ålder inte kan dömas till påföljder enligt brottsbalken. Denna gräns har varit oförändrad sedan 1902¹ och delas med övriga nordiska länder (SOU 2025:11, s.185). Den bygger på en kriminalpolitisk syn där barn anses sakna den moraliska och kognitiva mognad som krävs för att hållas straffrättsligt ansvariga (Nordlöf, 2016, s.178). Samtidigt betonas att straffpåföljder riskerar att hämma barns utveckling och att stödjande åtgärder i många fall är mer lämpliga (Nordlöf, 2016, s.180).

Frågan har inte enbart aktualiserats genom den kriminalpolitiska diskursens fokus på gängkriminalitet och användning av barn som utförare av grova våldsbrott, utan också genom mediala rapporter om unga gärningspersoner vilket blivit ett allt mer återkommande inslag i nyhetsflödet. Exempelvis rapporterar SVT nyheter att sex pojkar varav den yngste endast var 12–13 år, misstänks för att ha utfört skjutningar och sprängningar i Göteborgsområdet (Andersson & Gedda, 2024). Aftonbladet lyfter att en 14-åring stod åtalad för att ha avlossat skott i en galleria (Zangana, 2025) samt TV4 nyheterna om hur en 13 åring greps i Malmö tungt beväpnad, misstänkt för förberedelse till mord samt grovt vapenbrott (Jamshidi & Nilsson, 2024). Det finns en viss problematik kring kriminalstatistik för barn under 15 år, eftersom dem enligt gällande lag inte är straffmyndiga och kan därför inte dömas till en straffrättslig påföljd. Trots detta redovisar Åklagarmyndigheten (refererad i Melin, 2024) statistik vilken belyser att 94 barn under 15 år var misstänkta för en eller flera mordplaner, vilket infattar mord, medhjälp till mord, eller försök till mord, under perioden januari till oktober 2024.

Detta aktualiserar en mer övergripande kriminalpolitisk förändring. Under 1900-talet präglades ungdomspolitikerna av en omvårdnadslogik där unga sågs som sårbara individer i behov av stöd (Estrada & Flyghed, 2017, s.15). Denna syn har successivt ersatts av ett ökande fokus på individuellt ansvar och behovet av kontroll vilket också avspeglas i

¹ År 1902 genomfördes en lagförändring vilket innebar att Sveriges straffbarhetsålder undantagslöst blev 15 år (SOU 2025:11, s.185).

synen på straffmyndighetsåldern. Estrada (2017, s.27) påpekar att hur ungdomsbrottslighet uppfattas och presenteras i media spelar en avgörande roll för politiska beslut, även när dessa uppfattningar inte alltid stöds av empiriska data. Tham (2022, s.146) beskriver denna utveckling som en del av en kulturell förskjutning där moraliska föreställningar och symbolpolitik fått ett allt större inflytande i kriminalpolitiken. Trots att våldsbrottsligheten i flera decennier har varit stabil eller till och med minskat har lagstiftningen blivit mer repressiv (Tham, 2022, s.118). Denna "*straffande vändning*" har enligt Tham (2022, s.159) ofta motiverats av politiska behov snarare än reella hot vilket lett till symbolisk lagstiftning, dvs lagförslag som snarare syftar till att sända signaler än att påverka brottsnivåerna. Detta skifte har enligt Tham (2022, s.164) inneburit en övergång från "*social ingenjörskonst*" till "*moralisk ingenjörskonst*" där straff ses som det främsta medlet att påverka individers beteende. I detta klimat blir det möjligt att föreslå åtgärder som ökad häktning av barn eller att barn tas från sina familjer som straff, något Tham (2022, s.165) ser som uttryck för en populistisk rättspolitik där "*folkets rättsmedvetande*" prioriteras framför juridiska principer. Sammantaget tyder utvecklingen på en förskjutning från ett skyddande till ett ansvarsgörande synsätt på barn. Mot denna bakgrund blir det särskilt viktigt att granska hur Tidöpartiernas förslag om sänkt straffmyndighetsålder argumenteras för och hur barn konstrueras i den politiska diskursen. Samtidigt sker detta i ljuset av FN:s barnkonvention som sedan 2020 är svensk lag (UNICEF Sverige, 2024, s.14).

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att belysa hur unga under 15 år framställs i Tidöpartiernas argumentation kring förslaget om att sänka straffbarhetsåldern. Studien fokuserar på hur synen på barn, ansvar och brott uttrycks i den politiska debatten samt vilka idéer som ligger till grund för att legitimera en förändring av rådande lagstiftning.

1.3 Frågeställningar

1. Hur konstrueras bilden av ungdomar, under 15 år i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs avseende sänkt straffbarhetsålder?
2. Vilka föreställningar om straff och straffets syfte kommer till uttryck i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs?

3. Hur legitimerar Tidöpartierna sina förslag om sänkt straffbarhetsålder i förhållande till FN:s barnkonvention?

1.4 Centrala begreppsdefinition

Straffbarhetsålder, eller **straffmyndighetsåldern**, har historiskt sett varierat i Sverige. År 1734 var straffbarhetsålder 7 år, men med särskilda påföljdsregler för barn mellan åldrarna 7–15 år (SOU 2025:11, s.184). År 1865 höjdes denna åldersgräns till 15 år med förbehåll att ett barn som fyllt 14 år vid händelsen kunde, om denne hade förmåga att inse gärningens brottlighet, dömas till påföljd. Dessutom krävdes det att den brottsliga handlingen var av sådan karaktär att den möjliga påföljden var dödstraff eller straffarbete i mer än två år. År 1902 genomfördes en lagförändring, vilken är rådande än idag, som undantagslöst gjorde att Sveriges straffbarhetsålder är 15 år (SOU 2025:11, s.185). Detta innebär att en person som är under 15 år vid tiden för en handling vilken enligt svensk lag är belagt med straff inte kan hållas straffrättsligt ansvarig och därmed inte dömas till någon påföljd (SOU 2025:11, s.184). Detta regleras i 1 kap. 6 § brottsbalken.

Som tidigare nämnts delas denna straffbarhetsålder med våra övriga nordiska grannländer (SOU 2025:11, s.185). Då Norge år 1990 höjde sin straffbarhetsålder från 14 till 15 år och Danmark återgick till 15 år efter sin sänkning till 14 år under åren 2010–2012. I ett bredare perspektiv gällande straffbarhetsålder inom medlemsländerna i Europeiska unionen så kan man urskilja ett åldersspann mellan 10–18 år (SOU 2025:11, s.134). Däribland Irland, England, Nordirland och Wales, har en straffbarhetsålder på 10 år medan Belgien och Luxemburg har högst med en straffbarhetsålder på 18 år. Med detta sagt är det inte enkelt att jämföra länderna och deras val av ålder rakt av då ländernas påföljdssystem ser olika ut. Exempelvis har Nederländerna en straffbarhetsålder på 12 år men en åldersgräns på 18 för att kunna döma ut fängelse som påföljd. När det gäller åldersgränsen har liknade diskurser gällande barns mognad, vilket lyfts i denna studies *bakgrund*, gjort sig aktuella och inte minst legat till grund för den höjning av straffbarhetsålder som skedde under 1930-talet i Danmark (SOU 2025:11, s.134). Likaså i Norge och Finland anses barn under 15 år inte vara tillräckelig och kan därmed inte hållas straffrättsligt ansvariga för sina handlingar.

Kriminalpolitisk diskurs förstås i denna studie som de språkbruk, föreställningar och problemformuleringar genom vilka kriminalitet, trygghet och kriminalpolitiska åtgärder

ges mening i politiska och samhällsliga sammanhang. Diskurser ses här i linje med ett socialkonstruktionistiskt perspektiv, som språkliga praktiker som inte bara beskriver verkligheten utan också aktivt formar den (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.67).

Traditionellt har kriminalpolitik analyserats som en rationell strävan efter att hitta effektiva lösningar på sociala problem där diskussionen utgår från antagandet att det finns en korrekt åtgärd för att minska brottsligheten (Andersson & Nilsson, 2017, s.20). Denna rationalitetsbaserade syn har dock utmanats av en ökande medvetenhet om att kriminalpolitiken är politiskt formad och bygger på värderingar och föreställningar om det önskvärda snarare än på objektiva problem och lösningar (Andersson & Nilsson, 2017, s.21). Kriminalpolitikens inriktning bestäms i hög grad av föränderliga problembilder och styrningstekniker som definierar vad som betraktas som brottslighet, vilka grupper som anses hotfulla och vilka åtgärder som anses legitima (Andersson & Nilsson, 2017, s.22). Problemdefinitioner i kriminalpolitiken är inte stabila utan förändras över tid vilket innebär att samma handling kan tolkas helt olika beroende på den diskursiva och politiska kontexten (Andersson & Nilsson, 2017, s.23). Kriminalpolitisk diskurs förstås därmed som en dynamisk konstruktion där språk och makt samverkar för att forma samhällsliga föreställningar om brott, ansvar och trygghet.

Barnrättsperspektiv: Barnkonventionen som sedan 2020 är lag i Sverige, slår fast att varje människa under 18 år är ett barn enligt artikel 1 (UNICEF Sverige, 2024, s.14). Enligt UNICEF Sverige (2024, s.4) består barnkonventionen av 54 artiklar som tillsammans bildar en helhet, men artikel 2, 3, 6 och 12 lyfts fram som särskilt grundläggande principer som alltid ska beaktas i frågor som rör barn. Ett barnrättsperspektiv innebär att barns rättigheter ska beaktas vid alla beslut och åtgärder som rör dem i enlighet med konventionens fyra grundprinciper: icke-diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätten till utveckling (artikel. 6) och rätten att komma till tals (artikel. 12) (UNICEF Sverige, 2024, s.14–18). För uppsatsens syfte är även artikel 37b och 40 särskilt relevanta. Enligt artikel 37b får frihetsberövande endast ske som en sista utväg och under kortast möjliga tid och barnet ska behandlas med respekt och hållas åtskilt från vuxna (UNICEF Sverige, 2024, s.30). Artikel 40 tydliggör att rättssystemets åtgärder ska syfta till barnets återanpassning till samhället och bygga på respekt för barnets värdighet och ålder (UNICEF Sverige, 2024, s.32–33). Varje stat ska fastställa en lägsta straffbarhetsålder men konventionen anger inte någon specifik ålder.

1.5 Disposition

Uppsatsen inleds med en bakgrund som introducerar den kriminalpolitiska debatten om sänkt straffmyndighetsålder i Sverige samt Tidöpartiernas roll i denna diskurs. Därefter följer syfte och forskningsfrågor som fokuserar på hur barn under 15 år konstrueras, vilka föreställningar om straffets syfte som uttrycks, samt hur barnkonventionen används i legitimeringen av förslagen. I kapitlet om tidigare forskning presenteras relevant forskning som belyser opinionens betydelse för kriminalpolitiken, konstruktioner av barn i rättsliga sammanhang samt hur känslor och föreställningar om ansvar påverkar synen på unga lagöverträdare.

I teorikapitlet presenteras Faircloughs kritiska diskursanalys med särskilt fokus på språkets ideologiska funktion och diskursens roll i social förändring. Den metodologiska ansatsen beskrivs i nästa kapitel, där studiens urval, kodning och tillämpning av Faircloughs analysmodell redovisas. Resultat- och analyskapitlet är tematiskt strukturerat utifrån de tre forskningsfrågorna där centrala citat analyseras. I diskussionen tolkas resultaten i relation till tidigare forskning och teori. Avslutningsvis lyfts metodens begränsningar, alternativa tolkningar och förslag till fortsatt forskning.

2. Tidigare forskning

För att identifiera tidigare forskning med relevans för vår studie genomfördes systematiska sökningar i databaser som Discovery, Google Scholar och Google. Sökord som *age of criminal responsibility*, *youth justice*, *children's rights*, *penal populism*, *juvenile justice reform*, *public opinion*, *tidö agreement* och *discourse* användes i olika kombinationer, se *bilaga 1* för antal matchningar sökorden gav. Sökningen begränsades till vetenskapligt granskade artiklar publicerade från år 2000 och framåt. Både svensk och internationell forskning har inkluderats för att få en bred bild av det aktuella kunskapsläget om hur barn konstrueras och talas om i kriminalpolitiska diskurser. De internationella studierna har särskilt valts ut på grund av deras relevans för studiens syfte och deras potential att belysa mönster som också kan vara närvarande och applicerbara i en svensk kontext. Urvalet fokuserar på forskning som analyserar hur barn framställs inom kriminalpolitiken, vilka politiska och ideologiska motiv som ligger bakom förslag om sänkt straffmyndighetsålder samt hur dessa förhåller sig till barns rättigheter och utvecklingsmässiga förutsättningar. Forskningen kring kriminalpolitik och barn som

inkluderats fokuserar på flera aspekter som är relevanta för denna studie: hur opinion och känslor påverkar reformer samt hur barns rättigheter och utvecklingsmässiga förutsättningar beaktas. Nedan presenteras tidigare forskning tematiserat efter dessa huvudområden.

2.1 Konstruktioner av barn och ansvar i kriminalpolitiken

En återkommande iakttagelse i tidigare forskning är att barn i kriminalpolitiska sammanhang ofta konstrueras som farliga och ansvarsbärande än som sårbara individer med rättigheter. Denna tendens är central för vår studie då vi undersöker hur Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs formar föreställningar om barns straffansvar. Estrada (2004, s.437–439) visar hur kriminalpolitiken i Sverige har förskjutits från sociala förklaringar till ett ökat fokus på individuell skuld vilket möjliggör straffskärpningar även för unga. I Muncie (2006, s.786–787) och Goldson (2011, s.21–22) identifieras en liknande ambivalens där unga konstrueras både som skyddsvärda och som avvikare vilket möjliggör en politik som kombinerar rehabiliterande retorik med repressiva åtgärder.

I en brasiliansk kontext visar studier att unga framställs som mer utvecklade än tidigare generationer vilket används för att rättfärdiga hårdare tag (Rolo Benetti, 2021, s.186–188). Samtidigt visar Colombero (2021, s.746) hur skyddsdiskurser i praktiken fungerar som förklädd bestraffning särskilt i fall där barn frias från skuld men ändå frihetsberövas med hänvisning till deras “riskmiljö”. I en svensk kontext lyfter Anderberg (2023, s.411–412) hur gränsen mellan straffrättsliga och socialrättsliga insatser blivit allt mer otydlig vilket riskerar att urholka rättssäkerheten för barn. Författaren pekar särskilt på hur insatser som utåt sett framstår som sociala eller stödjande i praktiken kan fungera som straffliknande åtgärder och att dessa ofta motiveras med svepande hänvisningar till det allmänna rättsmedvetandet eller brottsoffers behov av upprättelse. Detta utan att barnets bästa eller rättigheter till fullo beaktas.

2.2 Det allmänna rättsmedvetandet samt konflikten mellan känsla och kunskap

En viktig aspekt i tidigare forskning rör hur allmän opinion, emotionella reaktioner och föreställningar om barns utveckling används för att legitimera kriminalpolitiska reformer riktade mot unga. Detta är relevant för vår studie eftersom Tidöpartiernas förslag om sänkt straffmyndighetsålder sker i en kontext där känslor och föreställningar om barns

ansvarighet spelar en central roll. Hermansson (2018, s.180) visar att begrepp som *otrygghet* ofta används för att beskriva känslor av rädsla och oro i relation till brott och att deras diffusa karaktär gör dem möjliga att fylla med olika betydelser. Under politiska kampanjer blir dessa begrepp särskilt kraftfulla, eftersom politiska aktörer då mobiliserar känslor för att rama in problem och skapa stöd för vissa lösningar (Hermansson, 2018, s.181). Hulmáková m.fl. (2024, s.5–6) visar hur sådana känslomässiga uttryck påverkar opinionen i kriminalpolitiska frågor, särskilt i relation till unga lagöverträdare. Deras europeiska enkätstudie visar att personer som upplever att ungdomsbrott ökar är mer benägna att stödja en sänkning av straffmyndighetsåldern, medan de med större kunskap om ungdomsrätt tenderar att motsätta sig sådana förslag (Hulmáková m.fl., 2024, s.6). Emotionella faktorer som rädsla tycks väga tyngre än saklig information i människors bedömningar. Detta mönster återspeglas också i forskning om så kallade "pivot cases" där enskilda uppmärksammade brott används politiskt för att driva igenom repressiva reformer (Colombero, 2021, s.746–747).

Utvecklingspsykologisk och neurovetenskaplig forskning visar att barns kognitiva förmågor såsom konsekvenstänkande och impuls kontroll inte är fullt utvecklade före 20-årsåldern (Gašparić, 2024, s.57). Mot denna bakgrund rekommenderar FN:s barnrättskommitté att minimiåldern för straffansvar inte bör understiga 14 år (Gašparić, 2024, s.55). Forskning visar att tidig kriminalisering av barn kan leda till ökad marginalisering och förstärkta kriminella identiteter (Goldson, 2011, s.23; Muncie, 2006, s.787). Vidare har tidig kontakt med rättssystemet associerats med försämrade skolresultat och ökade svårigheter i återanpassningen till samhället (Tegner Anker m.fl., 2017, s.33–34). Detta sammantaget visar att legitimeringen av hårdare åtgärder mot barn ofta bygger på emotionellt laddade föreställningar snarare än på utvecklingspsykologisk kunskap.

2.3 Politisk legitimering och repressiv förskjutning

Flera studier har visat att kriminalpolitik riktad mot barn och unga under de senaste decennierna har förskjutits från ett socialt och skyddsriktat fokus till en straffrättslig och kontrollorienterad logik. Denna utveckling har inte nödvändigtvis motsvarats av en ökning i ungdomsbrottslighet utan tycks snarare spegla förändrade politiska prioriteringar och diskurser om barns ansvar och samhällsfara. Nedan presenteras forskning som

belyser hur repressiva reformer motiveras och legitimeras, ofta genom att kopplas till enskilda fall och förändringar i politiskt språkbruk.

Flera studier belyser hur kriminalpolitik som rör barn och unga präglas av en repressiv förskjutning. Gašparić (2024, s.56–57) visar att sänkningar av straffmyndighetsåldern i Central- och Östeuropa ofta sker som reaktion på medialt uppmärksammade våldsbrott snarare än utifrån faktisk brottsutveckling. I Argentina beskriver Colombero (2021, s.746–747) hur "pivot cases" används politiskt för att driva på repressiva reformer och förstärka disciplinära praktiker. I Sverige visar Sundhall och Hillén (2024, s.5–9) hur språket i Tidöavtalet bidrar till en diskursiv förskjutning där barn omformuleras till "unga" i samband med begrepp som fängelse, straff och kriminalitet medan "barn" endast används i skyddande sammanhang. Nikka (2024, s.115–116) visar att över 150 propositioner med repressionshöjningar lagts fram sedan 2010 vilket speglar en övergripande kriminalpolitisk förskjutning där alternativa, icke-straffande lösningar ges allt mindre utrymme. Denna utveckling skapar också utrymme för att introducera nya åtgärder riktade mot barn och unga såsom ungdomsfängelser och utökad användning av bevisstalan som enligt Anderberg (2023, s.413) riskerar att fungera som sätt att i praktiken sänka straffmyndighetsåldern, trots att någon formell lagändring ännu inte genomförts.

2.4 Diskussion

Tidigare forskning visar att kriminalpolitik riktad mot barn ofta kännetecknas av en förskjutning från skydd till kontroll, särskilt från 1990-talet och framåt, där språkbruk och politisk retorik bidrar till att omformulera barns position som ansvarsbärare (Estrada, 2004, s. 439; Muncie, 2006, s.787; Goldson, 2011, s. 23; Gašparić, 2024, s. 56–57). Flera studier har lyft betydelsen av att beakta barnets rättigheter och utvecklingsmässiga förutsättningar, både juridiskt och socialt (Sundhall & Hillén, 2024; Colombero, 2021). Sundhall och Hillén (2024) analyserar specifikt hur Tidöavtalet omformulerar barns position i kriminalpolitiken genom att ersätta ett skyddsperspektiv med en ansvarsdiskurs vilket ligger nära vårt syfte. Vår studie skiljer sig dock genom att vi mer avgränsat fokuserar på hur föreställningar om barns ansvar används för att legitimera sänkt straffmyndighetsålder samt vilka idéer om straffets syfte som kommer till uttryck i detta sammanhang.

Utöver konstruktioner av barn i kriminalpolitisk diskurs har tidigare forskning också undersökt vilka effekter repressiva reformer kan få. Studier visar att sänkningar av straffmyndighetsåldern inte nödvändigtvis minskar brottslighet, utan snarare riskerar att förstärka marginalisering och återfall (Tegner Anker m.fl., 2017, s. 33–34). Som en vidare förståelse av hur legitimering av sådana reformer kan ske på språklig nivå, belyser Garland (2021, s.258) hur föreställningar om folkopinion får en central plats i samtida kriminalpolitik där politiska aktörer hänvisar till vad “allmänheten vill” snarare än till expertkunskap. Detta skifte innebär att språkets funktion förändras, från att kommunicera kunskapsunderlag till att uttrycka moraliskt laddade krav på åtgärder (Garland, 2021, s.259). Även om Garland inte studerar barn eller ungdomsbrottslighet belyser hans analys hur politiska diskurser kan skapa legitimitet för repressiva reformer genom att framställa dem som självklara svar på en upplevd samhällsoro.

Samtidigt rymmer det forskningsläge vi har identifierat vissa metodologiska och tematiska begränsningar. Flera studier bygger på kvantitativa data eller breda policyöversikter (t.ex. Hulmáková m.fl., 2024; Gašparić, 2024; Nikka, 2024), vilket innebär att språkets roll i konstruktionen av ansvar inte står i fokus. Andra, som Estrada (2004), Goldson (2011) och Tegner Anker m.fl. (2017), analyserar övergripande förändringar eller konsekvenser snarare än det politiska språkbruket i sig. Även de studier som använder kvalitativa eller diskursiva ansatser (t.ex. Rolo Benetti, 2021; Colombero, 2021; Sundhall & Hillén, 2024) behandlar ofta andra kontexter eller bredare teman. Flera lyfter barnrättsliga aspekter men få förenar detta med en textnära analys av hur språkbruk används för att legitimera specifika reformförslag i synnerhet i en svensk kontext. Vår studie fokuserar därför på hur språk används för att skapa och legitimera idéer om barns ansvar i kriminalpolitiska uttalanden om sänkt straffmyndighetsålder. Mot bakgrund av den tidigare forskningen positionerar sig vår studie i en kritisk tradition som analyserar kriminalpolitiska texter utifrån deras ideologiska och diskursiva innehåll. Vi delar uppfattningen att kriminalpolitik som rör barn inte enbart bör bedömas utifrån brottsnivåer eller effektivitet utan också utifrån hur barn konstrueras, vilket ansvar de tillskrivs och hur deras rättigheter påverkas (jfr Estrada, 2004; Muncie, 2006; Goldson, 2011). Medan Sundhall och Hillén (2024) analyserar hur barns position förändras i Tidöavtalet som helhet, fokuserar vi på hur Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs kring sänkt straffmyndighetsålder konstruerar barn som ansvarsbärare och legitimerar behovet

av hårdare åtgärder. Genom denna avgränsning bidrar vår studie med en barnrättsligt och diskursteoretiskt förankrad analys av hur aktuella kriminalpolitiska förslag legitimeras i svensk kontext. Genom att använda internationell forskning med liknande fokus på språk, makt och ansvarsskapande synliggör vi hur den svenska debatten formas av globala idéströmningar om kontroll, trygghet och moraliskt ansvar.

3. Teori

3.1 Kritisk diskursanalys

Denna studie utgår från kritisk diskursanalys (härefter KDA), som förenar teori och metod till en sammanhängande helhet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.10). Fairclough (1992, s.8) framhåller att hans ansats till KDA integrerar teoretiska perspektiv och analytiska verktyg, vilket gör den till ett ramverk som fungerar som både teori² och metod. KDA vilar på en socialkonstruktionistisk syn på verkligheten där kunskap inte betraktas som en direkt spegling av en objektiv verklighet utan som något som formas genom de begrepp och kategorier vi använder för att förstå världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.11–12). Verkligheten förstås därmed som språkligt och kulturellt förmedlad, historiskt och socialt betingad, vilket innebär att föreställningar om vad som är "sant" eller "naturligt" är möjliga att ifrågasätta och förändra.

Språk ses inom KDA inte som ett neutralt verktyg för att spegla verkligheten utan som ett medel som aktivt formar sociala relationer, identiteter och kunskap (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.12). Diskurser definieras som specifika sätt att tala om och förstå världen vilka formar hur fenomen och subjekt konstrueras i olika samhällliga sammanhang (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.67). Eftersom diskurser reglerar vad som uppfattas som naturligt, rimligt och möjligt att säga och göra, bär de också på ideologiskt innehåll som kan bidra till att reproducera ojämlika maktförhållanden (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.81). KDA förenar därför språkanalys med samhällsteori och har som mål att synliggöra hur språkliga praktiker bidrar till att normalisera dessa maktordningar (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.70).

² Se t.ex. Amoussou & Allagbe (2018), Jan (2022) och Teo (2000) för exempel på forskning där KDA används som teoretiskt ramverk.

Det teoretiska ramverk som tillämpas i denna studie utgår från Norman Faircloughs kritiska diskursanalys så som den presenteras i Winther Jørgensen och Phillips³ (2000). Faircloughs angreppssätt är en teori om språkets roll i samhället där diskurs förstås som en form av social praktik som både påverkar och påverkas av andra sociala praktiker enligt Winther Jørgensen & Phillips (2000, s.68). KDA är särskilt inriktat på att synliggöra maktrelationer, ideologi och möjligheter till social förändring (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.67), vilket är relevant för vårt syfte. Enligt författarna bygger detta angreppssätt på vissa ontologiska och epistemologiska antaganden, framför allt att språk inte enbart speglar verkligheten utan också är med och skapar den. Eftersom teori och metod i Faircloughs kritiska diskursanalys är nära sammanlänkade kräver tillvägagångssättet att användaren delar de grundläggande utgångspunkterna om språkets roll i samhället (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.10). Det är alltså inte en metod som kan tillämpas fristående utan bygger på ett sammanhängande paket av teoretiska, metodologiska och analytiska principer enligt författarna. Syftet med att använda Faircloughs KDA i denna uppsats är att analysera hur Tidöpartiernas offentliga diskurs konstruerar barn under straffmyndighetsåldern och hur dessa konstruktioner relaterar till dominerande ideologier om ansvar, brott och straff. Genom att tillämpa Faircloughs tredimensionella analysmodell blir det möjligt att koppla samman språkets konkreta uttrycksformer med dess roll i större samhälleliga sammanhang (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.74–75).

Centralt i Faircloughs kritiska diskursanalys är begreppet hegemoni som beskriver hur vissa diskurser får ett dominerande genomslag genom att etablera betydelsekonsensus i samhället (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.80). Genom en process av naturalisering blir sådana diskurser ideologiskt effektiva eftersom de döljer sin egen konstruerade karaktär och uppfattas som neutrala beskrivningar av verkligheten (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.81). Därför är Faircloughs kritiska diskursanalys särskilt väl lämpad för vår studie då den möjliggör en flerdimensionell granskning av det språk som Tidöpartierna använder i sin argumentation kring sänkt straffbarhetsålder.

³ Winther Jørgensen och Phillips (2000, s.71) redogör för att deras framställning av Faircloughs kritiska diskursanalys bygger på tre centrala verk av Fairclough: *Discourse and Social Change* (1992), *Critical Discourse Analysis* (1995) och *Media Discourse* (1995).

Eftersom studiens syfte är att undersöka hur barn under 15 år framställs i denna diskurs samt vilka föreställningar om straffet och dess syfte som kommer till uttryck krävs ett angreppssätt som kan koppla samman språkets konkreta uttryck med dess ideologiska och samhällseliga kontext. Faircloughs modell möjliggör just detta genom att analysera både textens innehåll, dess produktions- och tolkningssammanhang samt dess relation till bredare maktstrukturer. Det gör det möjligt att identifiera hur språket används för att legitimera politiska åtgärder i relation till barnkonventionen och för att förstå hur idéer om ansvar, straff och barns position i samhället formas och reproduceras i den kriminalpolitiska diskursen.

4. Metod

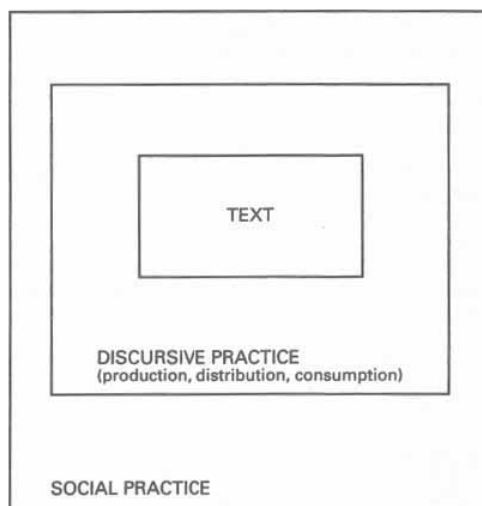
I detta kapitel redogörs för studiens metodologiska utgångspunkter och genomförande. Kapitlet inleds med en beskrivning av den metodologiska ansatsen och den kritiska diskursanalytiska metod som har använts. Därefter presenteras material och urvalskriterier, följt av en redogörelse för analysmetoden. Avslutningsvis diskuteras studiens tillförlitlighet och etiska överväganden.

4.1 Analytisk ansats

Denna studie har en kvalitativ forskningsdesign med kritisk diskursanalytisk inriktning. Syftet är att undersöka hur barn under 15 år konstrueras i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs i relation till frågan om sänkt straffmyndighetsålder. Eftersom studien fokuserar på språkliga konstruktioner och ideologiska betydelser är en kvalitativ ansats mest ändamålsenlig. Enligt Bryman (2018, s.455) kännetecknas kvalitativ forskning av att den är tolkande, konstruktionistisk och inriktad på att generera djupgående förståelse av sociala fenomen. Diskurs ses i denna studie som både konstituerande och konstituerad, den påverkar sociala strukturer men formas också av dem (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.71). Detta synsätt motiverar användningen av en kritisk diskursanalys där maktförhållanden och ideologiska positioner i språket synliggörs.

Som metodologisk ansats används Norman Faircloughs tredimensionella modell för kritisk diskursanalys som presenterades i kapitel 3. Modellen möjliggör en analys av textens språkliga utformning (textnivå) hur texter produceras, distribueras och tolkas i sitt kontextuella sammanhang (diskursiv praktik), samt hur diskurser relaterar till bredare

samhälleliga och ideologiska strukturer (social praktik) (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.74–75). Faircloughs modell är särskilt användbar i denna studie då den möjliggör en analys som rör sig från språkliga formuleringar till de ideologiska strukturer som formar kriminalpolitisk argumentation.

Figur 1: Faircloughs tredimensionella uppfattning om diskurs (Fairclough, 1992, s.73)

I modellen särskiljs tre nivåer av analys (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.74–75):

- Den språkliga praktiken, där textens språkliga drag såsom ordförråd, grammatiska strukturer och metaforer granskas.
- Den diskursiva praktiken, som rör hur texter produceras, distribueras och tolkas i en specifik institutionell och samhällelig kontext.
- Den sociala praktiken, där diskursen relateras till bredare ideologiska och strukturella förhållanden i samhället.

En svårighet med Faircloughs modell är att de analytiska nivåerna i praktiken delvis överlappar och att instruktionerna för hur modellen ska tillämpas i empiriska studier ofta är begränsade (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.70). Dessutom används flera av begreppen med varierande innebörd i olika av Faircloughs verk vilket innebär att vi själva behöver tolka och precisera vår metodanvändning enligt författarna. I denna studie har vi därför valt att använda modellen som ett övergripande ramverk där text-, diskursiv- och social praktik har fungerat som analytiska ingångar snarare än som strikt åtskilda steg. Denna tolkning ligger i linje med Winther Jørgensen & Phillips (2000, s.70) som betonar att Faircloughs modell kräver att forskaren själv operationaliserar analysnivåerna i

relation till sitt syfte eftersom det inte finns en enhetlig vägledning för hur den praktiskt ska tillämpas. Fokus har legat på att identifiera hur konstruktioner av barns ansvar uttrycks språkligt, hur de relaterar till återkommande diskurser i det politiska materialet samt hur dessa kan förstås i relation till ideologiska förändringar inom svensk kriminalpolitik.

4.2 Material och urval

I enlighet med Börjesson och Palmblad (2007, s.16) har denna studie inte utgått från en traditionell uppdelning mellan datainsamling och analys. Inom diskursanalys betraktas texter inte som objektiva fakta som kan "samlas in", utan som språkliga uttryck som både speglar och konstituerar social verklighet (Börjesson & Palmblad, 2007, s.18). Analysprocessen inleddes därmed redan i valet av material och har fortlöpt genom hela uppsatsprocessen.

Materialet har valts strategiskt utifrån studiens syfte och består av offentliga politiska dokument, nyhetsartiklar, partiledardebatter i tv och radio, riksdagsprotokoll samt debatter och interpellationsdebatter från riksdagen⁴. Urvalet avgränsades till texter och uttalanden från Tidöpartiernas företrädare som explicit behandlar frågan om sänkt straffmyndighetsålder. Materialets tidsspann sträcker sig från 2022–2025. Avgränsning avser då partierna (som senare blev Tidöpartierna) kampanjade inför valet och sedan tillträdde i regeringsställning. En analytisk mättnad uppnåddes 10 april 2025, då vi avslutade insamling av material. Det empiriska materialet omfattar flera olika kommunikationsarenor vilket speglar Tidöpartiernas diskursiva räckvidd, från riksdagens talarstol till nyhetsmedier. Det har varit centralt att inkludera denna bredd för att kunna identifiera återkommande diskursiva strukturer.

⁴ För riksdagsdebatterna samt interpellationsdebatterna använde vi oss av den transkriberade texten på sidan, inte web-tv sändningen.

	Artiklar	Datum	Omfattning
1.	Expressen	2023-05-19	1 st
2.	TV4 Nyheterna	2023-05-18	1 st
3.	SVT Nyheter	2023-05-20	1 st
4.	SVT Nyheter	2023-10-21	1 st
5.	Aftonbladet	2025-01-28	1 st
	Strömmande Media	Datum	Omfattning
1.	TV4	2023-06-14	0:01:10 min
2.	Sveriges radio	2023-10-21	0:06:30 min
3.	Sveriges radio	2023-10-21	0:01:43 min
4.	SVT Agenda	2024-03-18	0:24:30 min
5.	Sveriges radio	2025-01-28	0:12:00 min
6.	Regeringens pressmedelände	2025-01-31	0:35:30 min
	Riksdags- & interpellationsdebatter	Datum	Omfattning
1.	Unga lagöverträdare	2022-05-04	0:49:32 min
2.	Unga lagöverträdare	2023-03-19	0:58:50 min
3.	Barnkonventionen och kriminalpolitiken	2023-04-21	0:24:13 min
4.	Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott	2023-05-24	1:02:23 min
5.	Åtgärder för att förhindra gängens fortlevnad	2023-10-17	0:31:58 min
6.	Unga lagöverträdare	2024-04-22	0:57:06 min
Antal	Resultat	Datum	Omfattning
17	Datakällor	2022 - 2025	6:02:45 min
157	Kodade citat	-	-

Figur 2: Tabellen redovisar datamaterialets ursprungskälla, publiceringsdatum, omfattning och antal kodade citat.

Endast etablerade medier har inkluderats såsom Sveriges Television (SVT), TV4, Sveriges Radio (SR), Aftonbladet samt officiella dokument och debatter från Sveriges riksdag. Mindre etablerade eller politiskt extrema plattformar har uteslutits för att säkerställa hög trovärdighet.

Diskursanalys förutsätter en strategisk avgränsning eftersom diskurser inte utgör fasta enheter utan konstrueras genom analysen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.137). Fokus i vår analys ligger på Tidöpartiernas egna formuleringar och argument inte på bredare samhällseliga debatter om ungdomsbrottslighet. Enskilda debattörer och aktörer utan direkt koppling till Tidöpartierna har därför exkluderats. Som Börjesson och Palmblad (2007, s.17) framhåller kan texter från både mediala och institutionella sammanhang betraktas som analytiskt likvärdiga, då de alla bidrar till att forma samhällseliga föreställningar om verkligheten. Att materialet hämtas från olika arenor ses därför som en tillgång för att identifiera diskursiva mönster som sträcker sig över flera samhällseliga fält. En begränsning i urvalet är att det bygger på offentliga uttalanden och debatter där politiker ofta talar mer strategiskt snarare än nyanserat. Det innebär att vissa dimensioner av diskursen, såsom interna partiresonemang eller policyutveckling, inte

fångas upp. Samtidigt är det just dessa publika språkhandlingar som formar den dominerande diskursen vilket gör dem analytiskt relevanta.

4.3 Tillvägagångssätt

Kodningsprocessen inleddes med en gemensam genomläsning av allt material där vi markerade citat som uppfattades som relevanta för studiens syfte. Därefter delades materialet upp och kodades individuellt i en gemensamt digital struktur vilket möjliggjorde överblick och insyn i varandras analyser. Varje citat kategoriserades utifrån följande rubriker: tema/ämne, möjlig diskurs, hur barn eller unga konstrueras, språkliga drag samt kommentarer eller analysidéer. Denna struktur underlättade en systematisk genomgång av materialet och lade grunden för den fortsatta analysen. Arbetet genomfördes i flera steg där varje moment dokumenterades löpande vilket möjliggör att analysens vägval kan granskas i efterhand. Detta ligger i linje med Kvale och Brinkmanns (2014, s.297) syn på validitet som en process som genomsyrar hela forskningsförloppet snarare än en avslutande kontrollpunkt.

När det initiala kodningsarbetet var genomfört sammanställdes citaten i ett nytt kodschema vilket sorterades utifrån diskurser såsom ”mognadsdiskurs”, ”rättvisediskurs”, ”ansvarsdiskurs”, ”moralisk diskurs”, ”inkapaciteringsdiskurs” och ”brottsofferdiskurs”. Genom denna sortering kunde återkommande uttryck och centrala föreställningar synliggöras. Ett exempel är hur uttrycket *”är man tillräckligt gammal för att begå ett grovt våldsbrott så är man också tillräckligt gammal att ta konsekvenserna”* förekom i likartade versioner i flera av Tidöpartiernas uttalanden. Denna typ av återkommande formuleringar identifierades som nycklar till dominerande diskurser och retoriska mönster. Kodningsarbetet har därmed varit både systematiskt och reflexivt⁵ med syfte att synliggöra diskursens centrala konstruktioner. Den systematiska loggningen av citat, kodning och analysidéer i vårt gemensamma digitala arbetsdokument har fungerat som ett analysprotokoll. Detta har gett oss möjlighet att följa hur tolkningar vuxit fram och förändrats över tid samt säkerställt att analysen varit konsekvent i förhållande till forskningsfrågorna. Detta ligger i linje med Brymans (2018, s.486) betoning på vikten av

⁵ Reflexivitet i analysarbetet innebär att även kodningen präglas av återkommande tolkning och omprövning snarare än linjär tillämpning. Det reflexiva arbetssättet kännetecknas av en växling mellan systematiska steg och öppenhet för nya insikter under analysens gång (Thomsson, 2010, s. 144).

att kvalitativ analys görs transparent och spårbar för att möjliggöra granskning av analysens vägval.

4.3.1 Analysarbete i praktiken

För att ge en bild av den kvalitativa analysens genomförande presenteras nedan en sammanfattning av de steg som utgjorde studiens analytiska arbetsgång. Tabellen konkretiserar stegen, från materialinsamling till reflexiv bearbetning, och visar hur dessa moment kopplas till studiens syfte, teoretiska ramverk och metodologiska val.

Steg	Moment	Beskrivning	Syfte
1	Insamling av material	Ramarna för inhämtning av materialet var följande; (1) uttalanden från Tidöpartiernas företrädare om sänkt straffmyndighetsålder samt (2) under perioden 2022–2025.	Att samla ett relevant empiriskt material som kan utgöra en god grund för en analys.
2	Översiktlig genomgång	Allt material genomgick i sin helhet av oss båda. Texter genomlästes och strömmat material lyssnades på.	För att skapa en överblick av materialet i förhållande till studiens frågeställningar.
3	Kodning	Materialet kodas utifrån Faircloughs tre nivåer: (1) Textnivå (ordval, grammatiska strukturer och modalitet), (2) Diskursiv praktik (hur uttalandena produceras, sprids och samverkar med andra diskurser) samt (3) Social praktik (hur diskurserna kontextualiseras i relation till samhällliga förändringar) (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.76,77,78,132).	Att identifiera språkbruk, diskurser och återkommande mönster.
4	Dokumentering	Det insamlade materialet lagrades digitalt och organiserades systematiskt i ett arbetsdokument för vidare analys.	För att möjliggöra en enkel och snabb överblick av kodningen.
5	Tematisering	Koderna sorterades tematiskt utifrån vilket innehåll eller vilken aspekt de berörde.	Att möjliggöra en systematisk analys genom att gruppera innehållsmässigt relaterade koder.
6	Reducering av materialet	En illustrativ reducering genomfördes, vilket innebär att vi som uppsatsförfattare medvetet väljer särskilt betydande utdrag för att synliggöra analytiska mönster i det kodade materialet (Rennstam & Wästerfors, 2015, s.112).	Reduceringen syftar till att genom medvetna urval skapa en begriplig helhet av det studerade fenomenet, snarare än att representera hela variationen (Rennstam & Wästerfors, 2015, s. 108).
7	Reflexiv förhållningssätt	Tolkningarna prövades kontinuerligt mot material och teorin. Vi reflekterade över egna utgångspunkter, särskilt i frågor om barns ansvar och straff, i enlighet Thomsson (2024, s.39,42) som menar att reflexivitet innebär att forskaren granskar sin förståelse och tar ansvar för sina tolkningar.	För att säkerställa att omedvetna värderingar inte påverkar analysen samt att tolkningarna vilar på en medveten och kritiskt granskad grund.

Figur 3: Tabellen beskriver arbetsgången steg för steg utifrån vad momentet är, vad det innebär och även i vilket syfte det görs.

Det är av betydelse att förtydliga vissa moment i vår arbetsgång. I arbetet ligger det ett särskilt fokus på modalverb som uttrycker grad av säkerhet och auktoritet i påståenden (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.78). Vidare analyserades interdiskursivitet där juridiska, moraliska och trygghetspolitiska språkbruk samverkar i konstruktionen av barn

och ansvar, däremot analyserades inte intertextualitet⁶ i strikt mening då studien inte fokuserar på explicita textkopplingar. Diskurserna har även tolkats i relation till maktförhållanden i samhället vilket möjliggör slutsatser om diskursens ideologiska funktion. Diskursens relation till den bredare diskursordningen har tolkats med hjälp av samtida kriminalpolitiska förändringar i Sverige såsom förskjutningen mot en mer repressiv linje som lyftes i bakgrunds-delen. Reflexivitet⁷ har präglat hela analysarbetet, inte enbart det avslutande steget. Våra tolkningar har löpande prövats mot material och teori, med särskild uppmärksamhet på vad som tas för givet, utelämnas eller framstår som naturligt. Vi har förhållit oss kritiskt till vår egen position, särskilt gällande barns ansvar, trygghet och straff vilket är områden där personliga värderingar lätt påverkar. Nedan visas ett exempel på kodning och tematisering (se *bilaga 3–4*, för ytterligare kodningsschema).

Kod: Moraliskt ansvar	Tema/ämne	Möjlig diskurs	Hur konstrueras barn/unga?	Språkliga dra	Kommentar/analysidé
Artikel 2: Åkesson: "Är man tillräckligt gammal för att begå ett grovt våldsbrott så är man också tillräckligt gammal att ta konsekvenserna. Då tycker inte jag ålder i sig har så stor betydelse.	Dels ett moraliskt ansvar samt ett fokus på handling	Rättvisediskurs	Ålder har ingen betydelse - det är handlingen som avgör.	"inte så stor betydelse"	Handlingen konstrueras som något endast en vuxen är kapabel till och i och med att ett barn begår en "vuxen handling" måste det betyda att även denna är vuxen.

Figur 4: Ett exempel på hur vi kodat och tematiserat

4.4 Validitet och reliabilitet

Som Kvale och Brinkmann (2014, s.297) beskriver så betraktar denna studie validitet som något som ska genomsyra hela forskningsprocessen, snarare än att ses som ett avslutande moment. Synsättet utgår från validitet som hantverksskicklighet där forskningens trovärdighet vilar på en tydlig redogörelse för analysens olika steg samt de teoretiska tolkningar som ligger till grund för slutsatserna (Kvale och Brinkmann, 2014, s.298).

Utifrån detta har vi eftersträvat kontinuerlig validering, vilket innebär att analysen prövats fortlöpande genom att tolkningar kritiskt granskats i relation till syfte, forskningsfrågor och material (Kvale & Brinkmann, 2014, s.299). I detta ligger också en strävan efter att kontrollera och ifrågasätta de egna tolkningarna, att spela "djävulens advokat" inför sina

⁶ Intertextualitet innebär att texter bygger på andra texter och därigenom både reproducerar och förändrar betydelse (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.77–78).

⁷ Enligt Thomsson (2024, s.39, 42) innebär en reflexiv ansats att forskaren granskar sin förförståelse och tar ansvar för sina tolkningar, även när de upplevs som självklara.

resultat så som Kvale och Brinkmann (2014, s.301) förklarar det. Validitet har även eftersträvats genom tydlig metodredovisning. Syftet har varit att möjliggöra för läsaren att följa och granska hur analysen utvecklats vilket enligt Kvale och Brinkmann (2014, s.297) är en viktig del av att skapa transparens i kvalitativ forskning.

För att konkretisera hur vi i denna studie har kontrollerat och samtidigt ifrågasatt vårt resultat kan ett konkret exempel lyftas. I den andra frågeställning resonerade vi kring hur ordet ”konsekvens” kan tolkas utifrån Tidöpartiernas användning. Detta då begrepp användes utan någon särskild förklaring om vad det för dem praktiskt innebär. Det blir därmed för oss viktigt att enbart se till vårt datamaterial och analysera de citat som samlats in för att på så sätt skapa oss en bild genom den kontext som ges gällande hur ”konsekvenser” kan tolkas. Reflexivt blir det viktigt att ha god kännedom om våra förkunskaper men även våra fördomar för att på så sätt inte lyfta in dessa i analysen.

Reliabilitet betraktas i denna studie i enlighet med hur begreppet förstås inom kvalitativ forskning. Eftersom det sällan är möjligt att exakt upprepa en kvalitativ undersökning handlar reliabilitet snarare om att forskningsprocessen är genomförd på ett systematiskt, transparent och spårbart sätt (Bryman, 2018, s.465). Detta ligger nära det Bryman (2018, s.467) benämner som pålitlighet (dependability), där fokus ligger på att dokumentera urval, kodning, analysval och tolkningar så att andra kan följa forskarens resonemang och förstå hur slutsatserna har vuxit fram.

4.5 Etiska ställningstaganden

Den här studien bygger på offentligt tillgängligt material såsom politiska debatter, artiklar och riksdagsprotokoll. Eftersom inga enskilda personer intervjuats eller observerats har inte krav som samtycke, anonymisering eller konfidentialitet varit aktuella. Personer som citeras i det politiska materialet studeras inte som individer utan som språkliga subjekt i en politisk diskurs. De används inte som representanter för egna ståndpunkter utan som exempel på diskursens konstruktion av ansvar och kriminalitet. Det är viktigt att även studier av offentliga texter förhåller sig till forskningsetiska riktlinjer. Utgångspunkten har varit Vetenskapsrådets principer för god forskningssed (Vetenskapsrådet, 2024) där bland annat krav på öppenhet, noggrannhet och ansvarstagande lyfts fram. Vårt etiska ansvar ligger främst i hur materialet analyseras och presenteras. Studien utgår från en kritisk diskursanalytisk ansats vilket innebär en medvetenhet om att själva analysen är en

form av maktutövning (Fairclough, 1992, s.9). Därför har det varit viktigt att återge texterna så korrekt som möjligt och att tolka dem i sitt sammanhang. Målet har inte varit att värdera eller moralisera utan att lyfta fram de språkliga och ideologiska mönster som formar de kriminalpolitiska diskurserna om barn under 15 år.

4.6 Metoddiskussion

Användningen av Faircloughs tredimensionella modell har inneburit att analysen bedrivits på flera nivåer: text, diskursiv praktik och social praktik. I praktiken har dock störst analytiskt fokus lagts på de två första nivåerna, textens språkliga utformning och hur diskurser cirkulerar i politiska sammanhang. Den tredje nivån (social praktik) har behandlats mer översiktligt. Detta beror dels på studiens begränsade omfattning, men också på att de ideologiska och samhällsliga strukturer som diskurserna relaterar till redan delvis tematiserats i bakgrund och tidigare forskning. Därmed har en mer fördjupad analys på denna nivå riskerat att bli spekulativ eller leda till upprepning snarare än analytiskt mervärde. Det innebär att modellen inte följts som en strikt stegvis metod utan använts flexibelt, vilket ligger i linje med hur KDA ofta tillämpas i kvalitativ forskning (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.70).

Vidare har studien inte arbetat med intertextualitet i egentlig mening, eftersom fokus legat på hur Tidöpartiernas språkbruk konstruerar barn och ansvar inom texter, snarare än på hur texter refererar till eller bygger vidare på andra texter (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.77). Att exkludera intertextualitetsanalys är en metodologisk avvägning, även om det hade kunnat visa på hur diskurser återanvänds eller förskjuts skulle det ha krävt ett annat materialurval och ett bredare fokus än vad som ryms inom denna studies ramar.

Vi har även övervägt andra kvalitativa metoder såsom tematisk analys och formell textanalys. Tematisk analys hade kunnat identifiera återkommande teman och semantiska mönster i materialet, men hade inte möjliggjort samma kritiska granskning av språkets roll i att upprätthålla makt och ideologi⁸. Det skall dock nämnas att tematisering har använts för som stöd till organiseringen av materialet till resultatet. Textanalys i snävare mening hade kunnat ge en mer detaljerad grammatisk eller retorisk beskrivning men utan

⁸ Se Braun & Clarke (2022, s. 4) för en diskussion om TA:s begränsade fokus på språkets ideologiska funktioner.

koppling till den bredare diskursordning inom vilken språket verkar⁹. Mot denna bakgrund har KDA framstått som den mest ändamålsenliga metoden för att analysera hur föreställningar om barns ansvar legitimeras i kriminalpolitisk diskurs, då metoden möjliggör en analys som knyter samman språkets utformning med dess funktion i politiska och samhällsliga sammanhang. Studien fokuserar på hur barn konstrueras i politiska uttalanden, inte på barns egna erfarenheter eller uttryck.

5. Resultat och analys

I detta kapitel presenteras analysen och resultatet av den kritiska diskursanalysen av det empiriska materialet, med utgångspunkt i studiens syfte. Analysen har genomförts med stöd av Faircloughs tredimensionella modell och är strukturerad utifrån studiens forskningsfrågor. Fokus ligger på hur barn under 15 år konstrueras i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs, vilka föreställningar om straffet och dess syfte som uttrycks, samt hur förslagen legitimeras i relation till barnets rättigheter. För att belysa dessa frågor har materialet kodats och tematiserats, och varje tema presenteras i form av en analys där utdrag ur materialet (citat) används som empiriska exempel. Flera citat har kopplats till respektive diskurs men i detta kapitel återges endast ett urval, valda för att vara särskilt representativa för diskursen. Då studien är kvalitativ presenteras resultatet i löpande text med en avvägd balans mellan citat och analys. Citat återges i ursprunglig form och särskiljs tydligt från egna tolkningar. Ett urval av analysunderlaget finns i *bilaga 3* och *4*. Faircloughs tre analysnivåer har tillämpats genomgående men med varierande tyngd.

5.1 Hur ungdomar under 15 år konstrueras i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs.

I denna första del presenteras analysen av hur barn under 15 år konstrueras i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs om sänkt straffbarhetsålder. Fokus ligger på de tydligaste återkommande teman som identifierats i det empiriska materialet. Dessa är: (1) barn som farliga gärningspersoner, (2) barn som utnyttjade men ansvariga, (3) barn som mer mogna än tidigare generationer, samt (4) barn som en utmaning för rättssystemet.

⁹ Fairclough kritiserar språkvetenskapliga angreppssätt som enbart fokuserar på textanalys och därmed ger en förenklad förståelse av relationen mellan text och samhälle (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 72).

5.1.1 Barn som farliga gärningspersoner

Ett återkommande tema i materialet är konstruktionen av barn under 15 år som farliga, rationella och hänsynslösa gärningspersoner. Genom detaljerade och emotionellt laddade beskrivningar framställs barnet snarare som en aktör med kapacitet att planera och genomföra dödligt våld än oförstående och värd att skydda. Denna konstruktion framkommer tydligt i följande uttalande från Richard Jomshof (SD):

"En månad senare, tidigt på morgonen den 10 juli, sköt 14-åringen och en kumpan ihjäl en 33-årig man. 14-åringen hade tidigare bedömts vara skyldig till dödsskjutningen, men eftersom han är minderårig kunde han inte dömas till någon påföljd. [...] 14-åringen hade för avsikt att döda två av de sex männen i Jordbro, samtidigt som han var totalt likgiltig inför de fyra andra och att också de riskerade att dödas" (Riksdagen, 2024).

På textnivå präglas uttalandet av ett formellt och juridiskt språk blandat med moraliskt laddade termer. Det återges med hög grad av detaljrikedom och tidsangivelser som skapar intryck av autenticitet. Formuleringen *"för avsikt att döda"* placerar barnet i en vuxenlogik av ansvar och medvetenhet, och uttrycket *"totalt likgiltig"* förstärker bilden av ett barn utan empati. Den narrativa strukturen bygger upp en bild där barnet står som huvudaktör i ett våldsdåd, inte som medhjälpare eller offer för omständigheter.

Diskursivt sätts barnet in i en trygghets- och ordningsdiskurs där det framstår som ett hot snarare än som beroende eller underordnat. Genom att tala om barnet som skyldig men straffri, etableras en motsättning mellan gärningens allvar och rättssystemets oförmåga att svara. Som Fairclough (1992, s.88) förklarar är ideologier ofta inbäddade i diskursiva praktiker och förmedlas genom kontrasterande sätt att tala, vilket bidrar till att befästa vissa tolkningar som naturliga. Vidare uttrycker Fredrik Kärrholm (M) *"Vi har också väldigt unga personer som är farliga och som vi behöver låsa in"* (Riksdagen, 2023c). Detta är inte enbart ett exempel på hur barn framställs som farliga aktörer, utan språkbruket skapar en förståelse av barnet som straffbart subjekt där repressiva åtgärder legitimeras och framställs som självklara.

Den sociala praktik som uttalandena vilar i är en samhällsdiskussion präglad av ökande krav på trygghet, hårdare tag och snabbare reaktioner på brott. Genom att framställa barn som likgiltiga och farliga gärningspersoner förstärks uppfattningen att straffrihet är

oacceptabel och att nuvarande lagstiftning är otillräcklig. Konstruktionen av barnet fungerar därmed som ett retoriskt verktyg för att legitimera en förflyttning mot repressiva lösningar.

Liknande konstruktioner är återkommande, Torsten Elofsson (KD) säger: *"Poliser rapporterar om att man gripit flera under 15 år som kört runt i stan med automatvapen"* (Riksdagen, 2024). Denna formulering placerar barnet direkt i en hotbild kopplad till organiserad och beväpnad brottslighet. Verbet *"kört runt"* skapar en bild av mobilitet, rörelse och aktiv närvaro i det offentliga rummet medan *"automatvapen"* stärker den våldspotential som tillskrivs barnen. Citatet fungerar även som en form av sekundärkonstruktion där polisen används som auktoritetskälla som bekräftar diskursen om barnets farlighet. Samtidigt antyder formuleringen att detta inte är en isolerad händelse utan en återkommande och växande samhällsproblematisering. Både Jomshofs och Elofssons uttalanden framförs i politiska debatter, där syftet inte enbart är att beskriva verkligheten, utan också att forma den. Genom att lyfta fram barn i samband med dödligt våld och samtidigt betona att rättssystemet inte kan ingripa på grund av ålder skapas ett diskursivt tryck för förändring. I Faircloughs (1992, s.88) termer fungerar detta som en ideologisk investering i diskursen, där vissa tolkningar – såsom behovet av repressiva åtgärder – framstår som naturliga och uppenbara.

Sammantaget visar detta tema hur barn under 15 år i Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs konstrueras som farliga och fullt ansvarstagande aktörer. Genom laddade begrepp, konkret våldsretorik och strategisk användning av exempel möjliggörs en förskjutning där barns agerande tolkas genom en straffrättslig lens. Detta språkbruk stärker uppfattningen att även barn måste kunna bemötas med repressiva åtgärder, i likhet med vuxna gärningspersoner.

5.1.2 Barn som utnyttjade men ansvariga

Det andra återkommande temat i det analyserade materialet är konstruktionen av barn under 15 år som både utnyttjade och ansvarsbärande aktörer i kriminella nätverk. Barnet positioneras som ett verktyg men samtidigt som tillräckligt medvetet för att hållas ansvarigt för sina handlingar. Tobias Andersson (SD) beskriver det på följande sätt: *"Barn under 15 år får börja sälja narkotika, förvara vapendelar eller springa ärenden åt de äldre i nätverket"* (Riksdagen, 2022).

På textnivå präglas uttalandet av en passiv konstruktion, barnet "får börja" vilket antyder att någon annan möjliggör eller instruerar handlingen. Men genom att konkretisera barnets uppgifter – sälja, förvara, springa – skapas en bild av barnet som funktionellt integrerat i gängverksamheten. Språket reducerar barnet till ett medel, en resurs som används i systematisk brottslighet. Samtidigt signaleras aktivitet och ansvar då barnet inte agerar slumpmässigt utan genomför specifika uppgifter med betydelse för brottets utförande.

Diskursivt fungerar detta uttalande som en del av en gäng- och exploateringsdiskurs. Barnet framställs som offer för vuxenvärldens kriminalitet men också som delaktigt. Det skapas därmed en dubbel konstruktion, å ena sidan utnyttjad, å andra sidan ansvarsbärande. I praktiken innebär detta att barnet inte fullt ut placeras inom ett skyddsnarrativ utan också inom en ansvarsdiskurs där repressiva åtgärder blir möjliga trots barnets låga ålder. Ett tydligare exempel på denna dubbla position återfinns i ett annat citat av Jomshof (SD) från samma kontext:

"Förra sommaren blev en 14-åring som hade rymt från ett HVB-hem erbjuden en halv miljon kronor för att döda fyra personer i Jordbro. Han begav sig till Jordbro centrum den 9 juni med taxi. Men när han inte hittade måltavlorna fick han order om att ändå fortsätta. Han såg då två personer som enligt honom såg kriminella ut och fick klartecken att skjuta" (Riksdagen, 2024).

Detta citat förmedlar både påverkan från omgivningen och agens. Den ekonomiska ersättningen antyder att barnet utnyttjas av andra men också att barnet agerar med ett mål. Det "får klartecken att skjuta" – alltså tar order – men bedömer samtidigt själv vilka som ska skjutas. Det gör att barnet konstrueras som både offer för omständigheter och som självständig aktör med våldskapacitet. Denna dubbla konstruktion där barnet framställs som både påverkat och aktivt illustrerar hur diskursiva praktiker kan bära på motsägelsefulla betydelser som ändå samverkar ideologiskt. I stället för att presentera barnet entydigt som utsatt, används språket för att rättfärdiga politiska åtgärder som behandlar barnet som ansvarsbärande. Ytterligare en illustration av denna dubbla konstruktion återfinns i ett uttalande av Jomshof (SD) där minderåriga beskrivs som både gärningspersoner och offer: *"Vi tvingas nu leva i ett Sverige där minderåriga deltar i gängkriminalitet, skjutningar, mord och rena avrättningar. Vi tvingas leva i ett Sverige där minderåriga skjuter ihjäl men också blir ihjälskjutna" (Riksdagen, 2024).*

Här sammanförs två positioner – barnet som våldsutövare och barnet som våldsoffer – i ett språk som laddar trygghetsdiskursen med känslomässig tyngd. Genom att parallellt framställa barnet som förövare och offer upprätthålls en berättelse där barnet anses vara både delaktigt och utsatt. Detta förstärker den ideologiska dubbelhet som tidigare identifierats. Barnet framstår som både ett resultat av omgivande krafter och en aktör som bär ansvar för sin roll i våldet. På så vis fördjupas den diskursiva logik där det blir möjligt att tolka barnet som en gränsfigur mellan oskuld och skuld – en logik som utmanar traditionella uppdelningar mellan skydd och bestraffning.

På nivån för social praktik visar dessa diskurser hur barnet positioneras i ett samhällssammanhang där gränsen mellan att vara utnyttjad och att vara ansvarig blir flytande. När barnet konstrueras som både redskap och aktör förskjuts innebörden av vad det innebär att vara barn. I stället för att behandlas som skyddsvärt, framträder barnet som en del av problemet som kräver kontroll. Enligt ett socialkonstruktionistiskt synsätt är detta ett uttryck för hur språket producerar verklighetsbilder som framstår som naturliga men i själva verket bygger på ideologiska val (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.12). I denna diskursiva praktik framstår ansvar som en självklar egenskap hos barnet, trots att konstruktionen bygger på motsägelsefulla premisser.

5.1.3 Barn som mer mogna än tidigare generationer

Det tredje temat i materialet är konstruktionen av barnet som mer moget och ansvarstagande än tidigare generationer. I denna diskurs framställs barnet inte som skyddsvärt på grund av sin ålder utan som kapabel att förstå sina handlingar och därmed bära konsekvenserna. I stället för att ses som omedveten eller naiv ges barnet egenskaper som gör det möjligt att likställas med vuxna i frågor om ansvar och bestraffning. Justitieminister Gunnar Strömmer (M) uttrycker detta i en artikel: *"Den 15-årsgräns som vi har är tillkommen i en annan tid och en annan verklighet"* (Palmström, 2023).

Genom att kontrastera nuet med dåtiden ges intryck av att barns förutsättningar har förändrats. I denna logik blir tidigare skyddsnivåer otidsenliga, vilket legitimerar en ny syn på barnets roll i samhället. Detta förstärks i statsminister Ulf Kristerssons (M) uttalande: *"Ja, vi kommer att utreda straffmyndighetsåldern, därför att 15 år är antagligen för högt där vi ser att barn begår grova brott"* (TV4, 2023, 00:00:13).

Här kopplas barnets handlingar direkt till ett behov av reform, utan mellanliggande problemformulering. På textnivå etableras ett orsakssamband mellan brott och politik: barn begår brott – därför måste lagen ändras. Formuleringen "*där vi ser att barn begår grova brott*" framställer observationen som ett objektiva faktum, vilket förstärker uttalandets självklarhet. Uttrycket "*antagligen för högt*" ges föreställningen av en förändrad förmodad mogenhet hos dagens barn. Där deras handlingar tillskrivs ansvar och brottets grovhet överskuggar ålderns betydelse. I förlängningen legitimeras en politik där barns rättigheter underordnas ett behov av kontroll, snarare än skydd.

Jimmie Åkesson (SD) formulerar detta tydligt: "*Då spelar det ingen roll om den farliga människan är 13 år eller 30 år*" (Nyberg, 2023).

Barnet behandlas här inte som en särskild kategori utan som ett hot bland andra. När ålder görs irrelevant blir det också möjligt att förespråka åtgärder som tidigare varit otänkbara. Diskursen bygger på ett antagande om barn i dag är mer medvetna och strategiska, vilket gör det berättigat att hålla dem fullt ansvariga. Samtidigt visar vissa citat på en motdiskurs där barndomens värde försvaras. Charlotte Nordström (M) säger: "*Barn ska få vara barn. Varje barn har rätt till ett liv utan brott och våld*" (Riksdagen, 2024).

Detta uttalande kontrasterar mot den dominerande ansvarsdiskursen och uttrycker ett skyddande förhållningssätt där barns rättigheter och sårbarhet står i fokus. Denna position framkommer i mindre utsträckning i materialet som helhet och framstår som undantag snarare än norm. På nivån för social praktik legitimerar detta språkbruk en kriminalpolitik där repressiva åtgärder mot barn framstår som både rimliga och nödvändiga. När barnet framställs som medvetet och handlande, förflyttas fokus från skydda till att utkräva ansvar.

5.1.4 Barn som en utmaning för rättssystemet

Det fjärde temat i materialet är hur barn under 15 år konstrueras som en särskild utmaning för det befintliga rättssystemet. De beskrivs inte enbart som farliga eller brottsaktiva utan också som skyddade av en lagstiftning som inte förmår möta den brottslighet de sägs vara delaktiga i. Barnet framstår därmed som juridiskt oåtkomligt vilket gör dem till ett problem, inte bara för tryggheten utan för själva rättsordningens trovärdighet.

Elofsson (KD) uttrycker detta i skarpa ordalag: *"Många av de brottsaktiva är under 15 år – myndigheterna har begränsade möjligheter att ingripa"* (Riksdagen, 2023a). På textnivå skapas här en tydlig motsättning mellan barnets handlingar och systemets kapacitet. Barnet görs till ett subjekt som agerar, medan myndigheterna framställs som passiva, inte av brist på vilja, utan av juridisk oförmåga. Denna logik förstärks av återkommande formuleringar som i exempelvis Ellen Junttis (M) uttalande om att unga snabbt återvänder till gatan efter grova brott: *"En ung person kan gripas för grova brott och vara tillbaka på gatan några timmar senare"* (Riksdagen, 2022).

Diskursivt positioneras barnet här som ett hot som glider undan rättsstatens kontroll. Det handlar inte bara om att barn begår brott utan att systemet inte är rustat att hantera det. Denna logik blir särskilt tydlig i uttalanden där barns rättsliga immunitet ses som ett utrymme som exploateras av kriminella nätverk som lyftes i tema två. Ett exempel är formuleringen av Jomshof (SD): *"Vi ska inte [...] acceptera en ordning där exempelvis 14-åringar används för beställningsmord just för att de inte är straffmyndiga"* (Regeringen, 2024).

Här konstrueras rättssystemets åldersgräns som en strukturell svaghet som möjliggör dödligt våld. Barnet framställs inte bara som aktör utan som ett juridiskt verktyg, ett medel som utnyttjas av andra men som också kräver kontroll. Det förstärker bilden av ett system som är bakbundet, där lagen skyddar dem den borde ingripa mot. Den traditionella ansvarsfördelningen mellan familj, skola, socialtjänst och rättsväsende framställs som otillräcklig. Som det uttrycks i ett annat anförande: *"När föräldrar, skolan och socialtjänsten misslyckats [...] måste nästa instans ta över ansvaret"* (Riksdagen, 2023c).

Denna formulering från Kärrholm (M) gör rättsväsendet till en sista utväg – en nödvändig kraft när andra samhällsinstitutioner inte förmår agera. Samtidigt förkastas äldre uppdelningar mellan "hårt och mjukt" i synen på barn, vilket framgår i uttalandet av Strömmer (M): *"Uppdelningen mellan hårt och mjukt i synen på barn är förlegad [...] rätts- och socialstat måste vara krävande"* (Riksdagen, 2023b).

På nivån för social praktik bidrar dessa uttalanden till att legitimera ett politiskt skifte i synen på barns plats i rättssystemet. När det rättsliga ramverket framställs som otillräckligt inför barns brottslighet, skapas en diskursiv logik där reformer – inklusive

sänkt straffmyndighetsålder – framstår som nödvändiga. Barnet blir här inte bara en individ som begår brott, utan ett undantag som hotar själva systemets funktionssätt.

5.2 Tidöpartiernas föreställning av straff och dess syfte

I Tidöpartiernas diskurs framträder en tydlig uppfattning om att straffets syfte är repressivt. Föreställningar om vedergällning, inkapacitering och avskräckning dominerar, medan rehabilitering och barns behov av utveckling och stöd sällan berörs. Denna förändring innebär en omprövning av de antaganden som dagens kriminalpolitiska syn grundar sig på. Det blir därmed särskilt intressant att undersöka hur Tidöpartierna talar om straff i den kriminalpolitiska diskursen samt vilka föreställningar om straffets syfte som kommer till uttryck genom det språkbruk som används. Två övergripande teman identifieras, dessa är: (1) uttalanden som antingen direkt eller indirekt berör fängelse som påföljd samt (2) uttalanden som behandlar påföljder i mer allmänna termer.

5.2.1 Konstruktionen av fängelse som påföljd

Analysen tar sin utgångspunkt i de uttalade som antingen direkt eller indirekt berör fängelse som påföljd. Särskilt intressant är att granska dessa på textnivån där ordval och språkliga uttryck belyser hur fängelse konstrueras samt legitimeras av Tidöpartierna. Exempelvis talar Åkesson (SD) om att *”låsa in”* farliga människor (Nyberg, 2023), där farliga människor i sammanhanget utgörs av barn under 15 år, medan Adam Marttinen (SD) talar om att *”inkapacitera”* (Sveriges Radio, 2025, 00:01:30). Juntti (M) uttrycker sig istället i termer om att unga personer vilka upprepade gånger begår allvarliga brott *”måste bort från våra gator och torg”* (Riksdagen, 2022). Gemensamt för dessa uttalanden är att de alla berör påföljden fängelse, men ordvalet gällande benämningen av fängelse varierar mellan de olika politiker. Strømmer (M) uttrycker att: *”Det handlar inte bara om att kasta barn i fängelse [...] ungdomsövervakning, ungdomsvård och ungdomstjänst.”* (Riksdagen, 2023d). Där ordvalet *”kasta”* särskilt utmärker sig.

Att *”låsa in”* farliga människor, *”kasta barn i fängelse”* eller att våldsverkare *”måste bort från våra gator”* kan betraktas som bildspråk och nästintill metaforiskt. Detta, menar vi, kan ses som ett retoriskt verktyg som framkallar en känsla av skyndsamhet och kris, en situation som kräver en snabb och handelskraftig lösning. Bildspråket bidrar således till att förstärka den kriminalpolitiska diskursen där påföljden fängelse framställs som en omedelbar, legitim och nödvändig åtgärd mot ett växande samhällsproblem vilket

Elofsson (KD) explicit uttrycker i sitt uttalande: "*Om huset brinner hjälper det föga att fundera på brandförebyggande åtgärder. [...] få bort dem från gatan innan de skadar eller dödar fler*" (Riksdagen, 2023c).

Motivet till att kunna döma barn under 15 år till fängelse framkommer i Åkessons (SD) svar på frågan huruvida ett barn skall kunna dömas till livstid i fängelse eller inte. Han uttryckte att: "*min utgångspunkt är ju brottsoffrets rätt till upprättelse, min utgångspunkt är laglydiga medborgares rätt till trygghet från farliga människor och då spelar det ingen roll om den farliga människan är 13 år eller 30 år den är lika farlig för det*" (Nyberg, 2023). Uttalandet menar att farliga personer oavsett ålder, bör hållas inlåsta. Inlåsnings innebär enligt Åkesson att farliga människor inte längre utgör ett hot mot laglydiga medborgare vilket således är syftet med påföljden. Det blir även tydligt att ålder för sekundärt, en handling oavsett ålder på förövaren skall mötas av en påföljd. Ett ytterligare motiv som framkommer i uttalandet är brottsoffrets rätt till upprättelse. Diskursen kring brottsoffer och deras rätt till upprättelse är något som på senare tid allt oftare åberopas vid en legitimering av straff (Tham, 2022, s.81). Syftet är varken att minska eller förebygga brott, utan att visa att staten står på individen sida genom att utdöma ett straff som markerar allvaret i handlingen och den skada som medfört. Men huruvida detta verkligen ger brottsoffret upprättelse, menar författaren är en fråga i sig. Vidare synliggörs även en "vi-mot-dem"-retorik i Åkessons uttalande. Där i hans språkbruk konstrueras ett "Vi" bestående av "*laglydiga medborgare*", värda samhällets beskydd, i kontrast till ett "*dem*" de så kallade "*farliga människor*". Denna uppdelning förstärks genom formuleringar så som "*trygghet från farliga människor*" samt "*den farliga människan*". Dessa språkliga markörer pekar ut vissa individer som avvikande och farliga, men fungerar även exkluderande. Genom att endast beskriva de laglydiga som "medborgare" fräntas personer som begår brott, i detta fall barn under 15 år, samma status och tillhörighet inom den samhällliga kontexten.

När det kommer till modalitet¹⁰ i uttalandena så har denna varit hög. Exempelvis uttryckte Åkessons (SD) att det "*absolut viktigaste*" (Sveriges Radio, 2023, 00:20:15), är att låsa in farliga människor för att minska den grova brottsligheten. Medan Elofsson (KD)

¹⁰ Modalitet avser graden av säkerhet eller övertygelse som uttrycks i ett påstående (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 87–88). Fungerar även som en markör för hur starkt en person förbinder sig till sitt påstående.

förklarar att oavsett ålder ”måste” (Riksdagen, 2023c) gärningspersoners rörelsefrihet begränsas även ifall åtal inte utdömas. Det uttrycker även att om farliga människor inkapaciteras så kan individen inte begå nya brott. Dessa uttalande uttrycker en hög säkerhet att fängelse som påföljd är en av de viktigare åtgärderna för att komma åt den grova brottligheten, men även att den som åtgärd är ett definitivt slut på individens brottslighet.

5.2.2 Konstruktionen av påföljd i allmänhet

Som nämnts kan datamaterialet delas upp i två teman, uttalande som antingen berörde påföljden fängelse eller uttalanden som berörde straff och straffets syfte i mer allmänna termer. Denna text kommer att beröra det sistnämnda, det vill säga straff och straffets syfte i mer allmänna termer.

Marttinen (SD) talar om att brott skall mötas av ”*allvarliga konsekvenser*” för att på så sätt skapa incitament för ungdomen att medverka i brottsutredningen (Sveriges Radio, 2025, 00:08:08). Strömmer (M) däremot uttrycker sig i termer av ”*tydliga konsekvenser*”, medan Åkesson (SD) talar om att ”*kännbara konsekvenser*” bådas uttalanden handlar om att tidigt komma åt brottligheten. Det som är gemensamt för dessa och många andra kodade uttalande är att påföljd/straff omskrivs med begreppet ”konsekvens”. Likaså talar Juntti (M) om ”*konsekvenser*” då hon menar att ”*Konsekvenserna för denna grupp av unga är i dag alldeles för mesiga och betydelslösa*” (Riksdagen, 2022). Jomshof (SD) uttrycker att: ”*Samhället tidigt ska gå in och tydligt markera när en minderårig begår ett grovt brott.*” (Riksdagen, 2024). Ordvalen som *allvarliga* och *kännbara* i förhållande till *konsekvenser* samt att samhället skall *tydligt markera* brottlighet begångna av barn under 15 år kan snarare upplevas att anspela på repressiva påföljder än förebyggande insatser vilket även styrks i Junttis uttalande. Däremot påpekar Johan Persson (L) vikten av ”*tidigare och tydligare insatser*” då kopplat till socialtjänstlagen. Insatser kan i jämförelse med konsekvenser förstås som något vars syfte är hjälpa samt stödja en individ, då i detta fall upphöra med en brottslig karriär. Uttalanden som berör insatser av någon form framkommer ytterst sällan i det kodade materialet.

Sammantaget tyder diskursen på en repressiv hållning med få inslag av förebyggande insatser. Modaliteten som dessa uttalande bär på är hög, liksom i tidigare avsnitt ger uttalandena sken om att *konsekvenser* och att *tydligt markera* är den enda och legitima

lösningarna på samhällsproblemet. Sammantaget visar analysen hur Tidöpartierna förskjuter synen på straffets syfte från utvecklig och stöd till vedergällning och inkapacitering. Språkbruket fokuserar på moralisk skuld och samhällelig trygghet vilket får straff att framstå som ytterst nödvändigt. Detta tydliggörs i uttalandenas modalitet, vilka framställer påföljden fängelse som det ”absolut viktigaste” verktyget för att komma åt brottlighet begångna av barn under 15 år.

5.3 Legitimering i förhållande till barnkonventionen

Analysen utgår från hur Tidöpartiernas språkbruk förhåller sig till centrala principer i FN:s konvention om barnets rättigheter (UNICEF Sverige, 2024) som sedan 2020 är svensk lag. Fokus i analysen ligger särskilt på artikel 3 (barnets bästa), artikel 12 (rätten att bli hörd), artikel 37b (frihetsberövande som sista utväg) och artikel 40 (rättssäker behandling i straffprocesser). Flera återkommande sätt att tala om barns rättigheter och ansvar framträder. Tidöpartierna ger ofta intryck av att respektera barnkonventionen, samtidigt som de föreslår inskränkningar i barns skydd. Det sker genom formella hänvisningar, trygghetsargument och påståenden om att barns rättigheter kan vägas mot andra intressen.

Dessa uttryck legitimerar en straffskärpande politik genom att skifta fokus från barnets skyddsbehov till samhällets behov av kontroll. Barn konstrueras som ansvarstagande aktörer och deras rättigheter framställs som förhandlingsbara. Ett exempel är Kärrholms (M) uttalande: *"Det är orimligt att personer under 15 år inte döms till någon som helst påföljd."* (Riksdagen, 2023c) Här framstår straff som självklart även för barn, vilket förskjuter perspektivet från skydd till ansvar. Den rättsliga särställning som barn har enligt barnkonventionen problematiseras snarare än försvaras och frånvaron av straff beskrivs som orimlig snarare än barnrättsligt grundad. Elofssons (KD) formulering *"Våldsverkare under 15 år måste bort från gatorna"* (Riksdagen, 2023c) förstärker bilden av barnet som ett hot, där kontroll och exkludering blir lösningen. Båda uttalandena illustrerar hur rätten till skydd ersätts av en trygghetslogik där barnets position som rättighetsbärare försvagas. På textnivå sker detta genom ordval som *"våldsverkare"* och modala uttryck som gör påföljder till självklarheter.

Barnkonventionen används ofta som retorisk markör snarare än vägledande ramverk. Strömmer (M) säger: *"Barnkonventionen gäller förstås som svensk lag"* och *"...åtgärder*

kommer förstås att utformas i överensstämmelse med barnkonventionen" (Riksdagen, 2023b). Självklarhetsfraser som "förstås" och "givetvis" ger intryck av att rättigheter redan är tillgodosedda, vilket avvärjar kritik trots repressiva förslag. Samtidigt uttrycks även inslag av barnrättsprinciper. I Juno Bloms (L) uttalande: "*Barnkonventionen är glasklar om att barn måste få komma till tals och bli lyssnade på*" (Riksdagen, 2023c) betonas barnets rätt till delaktighet. Det antyder en vilja att stärka rättssäkerheten och se straff som kommunikation och ansvar, inte enbart kontroll. Samtidigt uteblir kopplingen till skyddsbehov vilket gör att delaktigheten riskerar att reduceras till en formell princip snarare än ett faktiskt rättighetsperspektiv.

Andra uttalanden visar hur barnkonventionen omtolkas för att passa en straffskärpande agenda. Strömmer (M) menar exempelvis: "*Skulle vi bestämma oss för 12, 13 eller 14 år skulle inte det på något sätt strida mot barnkonventionen.*" (Riksdagen, 2023b), vilket gör konventionen till ett tolkningsbart ramverk snarare än ett skydd för barnets bästa enligt artikel 3. Han säger vidare: "*De här rättigheterna [...] är inte trumf, utan det sker alltid en intresseavvägning, där trygghetsintressen får företräde*" (Riksdagen, 2023b). Här framställs konventionen inte som vägledande rättsnorm utan som ett villkorat inslag i en kontext där andra samhällsintressen väger tyngre. Detta utgör ett exempel på hur diskursiva praktiker reproducerar en ideologisk ordning där trygghet väger tyngre än rättigheter och där barnkonventionens status förskjuts från norm till förhandlingsbart ramverk. Det förstärks av att Strömmer (M) fortsätter: "*...ett starkt behov av samhälleligt skydd mot grov brottslighet är sådant som ingår i avvägningen.*" (Riksdagen, 2023b). I denna diskurs väger samhällets trygghet tyngre än individens rättigheter. Konsekvensen blir en legitimering av undantagsåtgärder där barnets rätt till skydd och utveckling riskerar att prioriteras ned, vilket innebär en förskjutning bort från barnrättsperspektivet. I detta kan även den diskursiva praktiken urskiljas där återkommande argument och språkbruk i politiska sammanhang bidrar till att forma och befästa en kriminalpolitisk diskurs som legitimerar straff som en rimlig lösning även för barn.

Utöver dessa mer explicita hänvisningar till barnkonventionen finns även flera uttalanden där barnkonventionens centrala principer förskjuts eller omformuleras trots att de inte nämns direkt. Åkesson (SD) förklarar exempelvis: "*Är man tillräckligt gammal för att begå ett grovt våldsbrott så är man också tillräckligt gammal att ta konsekvenserna*" (Nyberg, 2023) vilket antyder att ansvar ska mätas utifrån gärningens allvar snarare än

barnets mognad, vilket är i direkt kontrast till artikel 40 i barnkonventionen. Marttinen (SD) understryker i liknande anda att allvarliga konsekvenser krävs för att skapa incitament till ansvarstagande och betonar att *"man får en upprättelse för de brottsoffer som faktiskt finns – får ju inte glömma dem"* (Sveriges Radio, 2025, 00:04:05). Här synliggörs en tydlig förskjutning från barnets rätt till skydd till brottsoffrets rätt till upprättelse. Detta antyder att barns rättigheter betraktas som förhandlingsbara i relation till andra samhällsintressen snarare än som vägledande rättsprinciper. Åkesson framhåller också: *"Jag tycker att det inte är den enskildes förmåga att se konsekvenser som ska spela roll"* (Sveriges Radio, 2023, 00:20:33), vilket återigen står i direkt kontrast till barnkonventionens syn på barns mognad och utvecklingsnivå ska beaktas i rättsliga sammanhang.

Ytterligare uttalanden om åldersgränsens fastställande – såsom *"13 år är en bra kompromiss"* (Sveriges Radio, 2023, 00:18:02), (Åkesson) eller *"det är en sak vi får diskutera mellan våra respektive partier"* (Sveriges Radio, 2025, 00:09:15) (Marttinen) – påvisar att frågan behandlas som en politisk avvägning snarare än en rättighetsbaserad bedömning av vad som är barnets bästa. Detta urholkar barnkonventionens ställning som vägledande rättslig norm. På den sociala praktikens nivå kan detta tolkas som ett uttryck för en hegemonisk¹¹ kriminalpolitisk diskurs där barns rättigheter underordnas en samhällsideologisk förskjutning mot repressiv kontroll.

Sammanfattningsvis visar dessa exempel hur Tidöpartierna genom olika språkliga och diskursiva grepp upprätthåller en retorisk koppling till barnkonventionen samtidigt som dess faktiska betydelse urholkas. Barnets rätt till skydd ersätts i diskursen av ett fokus på samhällelig trygghet och individuellt ansvar, där barns rättigheter ges lägre prioritet än kriminalpolitiska mål och där barnrättsliga principer tappar sin vägledande funktion.

Detta blir särskilt tydligt i relation till artikel 3 där barnets bästa enligt konventionen ska vara en primär övervägning vid beslut som rör barn. I diskursen framställs det i stället som något som kan vägas mot samhällets behov av trygghet. Artikel 12, som slår fast att barn har rätt att bli hörda och få sina åsikter beaktade nämns visserligen ibland – men ofta utan koppling till skyddsbehov eller mognad. Även artikel 37b, som fastslår att

¹¹ Hegemoni förstås här som en föränderlig maktordning som formas genom diskursiv praktik och ideologisk förhandling där dominans aldrig är total (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 80).

frihetsberövande endast får användas som en sista utväg och för kortast möjliga tid får begränsat utrymme. I stället legitimeras repressiva åtgärder som proportionerliga svar på brott, oavsett barns ålder eller utvecklingsnivå.

Slutligen står flera uttalanden i direkt motsättning till artikel 40, där barnets värdighet och rätt till rehabilitering och återanpassning lyfts fram. I diskursen konstrueras barn i stället som ansvarsbärare genom sina handlingar, snarare än som individer i behov av rättssäkerhet och stöd. Genom dessa diskursiva förskjutningar riskerar barnkonventionens grundprinciper att trängas undan. Trots att konventionen är svensk lag framstår den i dessa politiska uttalanden främst som en symbolisk referens snarare än ett faktiskt vägledande ramverk.

6. Diskussion

Studien visar hur Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs om sänkt straffmyndighetsålder konstruerar barn under 15 år som handlingskraftiga och ansvarsbärande, snarare än skyddsvärda. Barn beskrivs som rationella gärningspersoner med koppling till organiserad brottslighet vilket förflyttar dem språkligt från sårbarhet till en kategori som bör kontrolleras och straffas. Språket är inte bara beskrivande utan en formativ kraft som omdefinierar barndom och legitimerar repressiv politik. Detta är i linje med Faircloughs (1992, s.89) idé om att diskurser har ideologiska effekter genom att normalisera vissa tolkningar och göra dem till synes självklara.

I diskursen upplöses den traditionella åtskillnaden mellan barn och vuxna. Genom uttryck som *"det spelar ingen roll om den farliga människan är 13 eller 30"* blir ålder irrelevant inför brottets allvar. Detta ligger i linje med Muncie (2006, s.787) och Goldson (2011, s.23), som visar hur unga i repressiv politik konstrueras som både farliga och moraliskt ansvariga. Trots att barns kognitiva utveckling inte är fullbordad (Gašparić, 2024, s.55–57) tillskrivs de i diskursen strategisk medvetenhet och kopplingar till kriminella miljöer, en beskrivning som motiverar åtgärder reserverade för vuxna.

Ansvarskonstruktionen uttrycks inte alltid direkt, utan antyds genom ett språkbruk som tillskriver barn medvetenhet och handlingsförmåga, medan sårbarhet uteblir. Detta bidrar till att barnets rättsliga särställning försvagas genom återkommande formuleringar som omdefinierar dess position. Det syns i uttalanden där barn fått *"klartecken att skjuta"* eller

följer "order", men ändå framställs som ansvarsbärande, vilket suddar ut gränsen mellan att vara utnyttjad och ansvarig.

Konstruktionen av barn som rättsligt ansvariga speglar en kriminalpolitisk förskjutning där individens moraliska ansvar betonas framför sociala förklaringar. Tham (2022, s.164) beskriver hur kriminalpolitiken alltmer utgår från föreställningar om personlig brist på ansvar snarare än samhälleliga orsaker. Denna ideologiska inriktning får genomslag i diskursens tredje nivå – social praktik – där språkliga val bidrar till att förstärka politiska ambitioner och omdefiniera barndomens rättsliga position. I diskursen framträder även en tydlig föreställning om straffets syfte där repressiva idéer som vedergällning och markering av skuld ges företräde framför rehabilitering eller sociala åtgärder. Vår analys visar att Tidöpartiernas retorik kring barns straffrättsliga ansvar genomsyras av hög modalitet. Istället för att uttrycka vad som bör övervägas, används formuleringar som *"måste bort från våra gator"*, *"det absolut viktigaste"* och *"måste begränsas"* vilka signalerar nödvändighet och utesluter alternativ. Modalitet fungerar därmed som ett maktverktyg som förstärker budskapets auktoritet och naturaliserar repressiva åtgärder (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.78).

Fängelse framställs som en självklar konsekvens även för barn, trots att svensk lagstiftning sedan 1902 har utgått från barns begränsade ansvarsförmåga. Att detta inte problematiseras i diskursen utan snarare framstår som en självklar reform, tyder på en stark politisk vilja att genomföra en repressiv förändring, trots att det avviker från barnkonventionens principer om särskilt skydd och barnets bästa. Diskursen präglas därmed av en repressiv straffteoretisk grundsyn där syftet med straff är vedergällning, inkapacitering och markering av skuld. Fokus riktas mot brottsoffer och trygghet, inte barnets utveckling eller rätt till skydd. Detta speglar den förskjutning som Estrada (2004) och Anderberg (2023, s.411) beskriver, där förebyggande åtgärder och sociala förklaringar får stå tillbaka för krav på hårdare tag. Barn konstrueras som jämställda med vuxna. Inte bara i ansvar, utan även i påföljder.

Barnkonventionen används i Tidöpartiernas diskurs inte som ett rättsligt ramverk utan som en symbol för politisk legitimitet. Tidöpartierna åberopar konventionen för att framställa förslagen som förenliga med barns rättigheter men det sker genom en retorisk förskjutning där begrepp som "barnets bästa" får en flexibel och kontextberoende innebörd. Formuleringar antyder att barns rättigheter kan samexistera med straffrättsligt

ansvar trots att detta står i konflikt med centrala artiklar såsom 3, 37b och 40 i barnkonventionen (UNICEF Sverige, 2024).

Tidigare forskning stödjer denna tolkning. Colombero (2021, s.746) visar hur rättighetsbegrepp kan användas för att legitimera frihetsberövande åtgärder i omsorgens namn. På liknande sätt pekar Sundhall och Hillén (2024, s.5–6) på hur begreppet “barn” undviks i repressiva sammanhang men framhålls i frågor om föräldraansvar. I vår studie bekräftas detta mönster: “barn” ersätts ofta med “unga” när straff diskuteras vilket dämpar den emotionella laddningen och möjliggör en mer repressiv politik. Denna semantiska glidning skapar en ideologisk effekt i Faircloughs mening (1992, s.89): språkliga normaliseringar döljer maktförskjutningar och reproducerar ojämlika relationer. Rättighetspråket används som täckmantel för kontroll snarare än som garanti för skydd. Det språkbruk som dominerar får därigenom hegemonisk karaktär, det etableras som det naturliga sättet att tala om barns ansvar och osynliggör därmed alternativa förståelser. Resultatet är en diskurs där barns rättigheter bekräftas i det abstrakta, men undergrävs i det konkreta.

Hulmáková m.fl. (2024, s.11) visar att opinionens stöd för sänkt straffmyndighetsålder ofta bygger på känslor snarare än kunskap. Det stöds även av vår analys där trygghetskrav och moralisk upprättelse får större vikt än barns rättsliga skydd. Garland (2021, s.259) noterar att denna typ av politik ofta legitimeras genom folkopinion snarare än expertkunskap. Det återkommer i vårt material, exempelvis i uttalandet att *”det är orimligt att personer under 15 år inte döms till någon som helst påföljd”* där lagändring motiveras utan hänvisning till barns utveckling eller rättsliga skydd.

Sammanfattningsvis blottlägger vår studie en tydlig diskursiv förskjutning: från skydd till kontroll, från rättigheter till repressiv ordning. Språket omformar barnets roll i samhället och legitimerar en kriminalpolitik där barnets bästa får stå tillbaka för föreställningar om ansvar, skuld och trygghet. Därigenom framstår barn inte längre som individer i behov av särskild hänsyn, utan som potentiella samhällshot. Detta riskerar att förskjuta inte bara lagstiftning, utan också samhälleliga värderingar om barndom, ansvar och rättvisa.

6.1 Slutsats

Studien visar hur Tidöpartiernas kriminalpolitiska diskurs konstruerar barn under 15 år som moraliskt ansvariga och handlingskraftiga aktörer, snarare än som skyddsvärda

subjekt med särskilda rättigheter. Genom återkommande språkbruk som betonar strategiskt agerande, lojalitet till kriminella nätverk och brist på empati förskjuts barndomens innebörd från sårbarhet till kontrollbehov. Samtidigt legitimeras en kriminalpolitik där repressiva syften – såsom vedergällning, avskräckning och inkapacitering – ges företräde framför barns intresse och rätt till skydd. I diskursen talas det sällan om barns bästa som ett självständigt värde, utan som något som kan underordnas trygghetskrav och idéer om rättvisa och ansvar. Detta blir särskilt tydligt i hur barnkonventionen refereras till; inte som ett rättsligt ramverk som sätter gränser utan som ett inslag i retoriken som skapar intryck av att förslagen är förenliga med barns rättigheter, även när de innebär straffrättsliga skärpningar.

Diskursen präglas av en normförskjutning där språkets funktion inte enbart är beskrivande utan aktivt formar föreställningar om vilka barn är, vad de kan hållas ansvariga för och vilka åtgärder som framstår som nödvändiga. Det rättsliga undantaget för barn konstrueras snarare som ett problem än ett skydd, och ålder framställs som irrelevant i relation till brottets allvar. Genom denna språkliga förskjutning möjliggörs ett synsätt där barns rättsliga särställning gradvis förlorar sin normativa kraft. Genom språkets form och funktion synliggörs hur föreställningar om barns ansvar omförhandlas, samtidigt som normer om skydd och särskild hänsyn gradvis tappar sitt tolkningsföreträde.

Att använda kritisk diskursanalys har möjliggjort en fördjupad förståelse av hur språkliga resurser formar och legitimerar synen på barns ansvar och rättigheter i den kriminalpolitiska diskursen. Metoden har gjort det möjligt att synliggöra hur ideologiska betydelser byggs upp genom textens form, upprepning och kontextuella inramning. Samtidigt begränsar metoden vad som kan sägas om exempelvis intentioner bakom uttalanden, hur de uppfattas av mottagare eller hur de får genomslag i praktiken vilket är aspekter som ligger utanför vår analysram.

Det är också möjligt att vissa av de språkbruk vi analyserat inte primärt syftar till att nedmontera barns rättigheter, utan snarare uttrycker ett försök att agera i en politiskt pressad situation där skjutvåld och explosioner blivit allt vanligare, samtidigt som de misstänkta utförarna blir allt yngre¹² (Brå, 2025). Formuleringar om barns mognad eller

¹² Se Brå (2025) gällande statistik för skjutvåld, sprängningar samt ålder.

ansvar kan i vissa fall förstås som försök att kommunicera allvaret i ett samhällsproblem snarare än som uttryck för en konsekvent ideologisk linje. I en alternativ tolkning skulle språkbruket kunna betraktas som ett reaktivt svar på opinionstryck och medial oro snarare än som led i en medveten normförskjutning. Det som i vår analys framstår som repressivt språk kan också tolkas som ett försök att återvinna politisk kontroll i en situation där staten upplevs som otillräcklig. Vår analys visar vad detta språk möjliggör, inte nödvändigtvis vad som är avsikten bakom det. Mot denna bakgrund finns det ett behov av fortsatt forskning som undersöker hur diskursiva konstruktioner av barn får genomslag i rättsliga beslut, lagstiftning och myndighetsutövning. Ett annat viktigt forskningsspår är att närmare granska hur barn själva uppfattar den offentliga debatt som riktas mot dem. Sådan kunskap behövs för att förstå vilka konsekvenser diskursen får för barns rättigheter, självbild och ställning i samhället.

7. Referenser

Amoussou, F., & Allagbe, A. A. (2018). Principles, theories and approaches to critical discourse analysis. *International Journal on Studies in English Language and Literature* (IJSELL), 6(1), 11–18. <https://doi.org/10.20431/2347-3134.0601002>

Anderberg, A. (2023). 'Caught between a rock and a hard place'. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 110(3), 401–414.

Andersson, A., & Gedda, N. (2023, oktober 11). Här är barnen som misstänks för skjutningar och sprängningar. *SVT Nyheter*. Hämtad från: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/har-ar-barnen-som-misstanks-for-skjutningar-och-sprangningar>

Andersson, R., & Nilsson, R. (2017). *Svensk kriminalpolitik* (2 uppl.). Liber.

BRÅ (2025 april 29) *Våld i kriminella miljöer*. Hämtad från: <https://bra.se/amnen/vald-i-kriminella-miljoer> (hämtad 2025-06-04)

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Liber.

Braun, V & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: a practical guide*. SAGE.

Börjesson, M & Palmblad, E. (2007) *Introduktion*. I Börjesson, M. & Palmblad, E. (red.) (2007). *Diskursanalys i praktiken*. (1. uppl.) Liber.

Cipriani, D. (2009) *Children's Rights and the Minimum Age of Criminal Responsibility: A Global Perspective*. Routledge

Colombero, P. V. (2021). Juvenile criminal responsibility and the production of legal discourse: Institutional contradictions in Argentina. *Oñati Socio-Legal Series*, 12(4), 745–759. <https://doi.org/10.35295/osls.iisl/0000-0000-0000-1191>

Estrada, F. och Flyghed, J. (2017) *Inledning*. I Estrada, F. och Flyghed, J. (2017) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (s.13–24). (4:e upplagan) Studentlitteratur.

Estrada, F. (2017) *Ungdomsbrottslighetens utveckling, omfattning och struktur*. I Estrada, F. och Flyghed, J. (2017) *Den svenska ungdomsbrottsligheten* (s.27–62). (4:e upplagan) Studentlitteratur.

Estrada, F. (2004). The transformation of the politics of crime in high crime societies. *European Journal of Criminology*, 1(4), 419–443.
<https://doi.org/10.1177/1477370804045691>

Garland, D. (2021). What's wrong with penal populism? Politics, the public, and criminological expertise. *Asian Journal of Criminology*, 16(3), s. 257–277.

Goldson, B. (2011). Time for a fresh start? The politics of youth justice. *Youth Justice*, 11(1), 3–27. <https://doi.org/10.1177/1473225410394292>

Gašparić, A. (2024). The Minimum Age of Criminal Responsibility Across Central Eastern European Countries. *Journal of Criminology and Criminal Law*, 62(3), 45-67.
<https://doi.org/10.47152/rkkp.62.3.3>

Hermansson, K. (2018). Den svenska tryggheten: En studie av en kriminalpolitisk symbol. *Sociologisk Forskning*, 55(2–3), 179–202. <https://doi.org/10.37062/sf.55.18189>

Hulmáková, J., Tomášek, J., & Krulichová, E. (2024). Public opinion on the minimum age of criminal responsibility: The role of cognition and emotions. *Justice System Journal*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/10575677241282285>

Jamshidi, J., & Nilsson, M. (2024, 2 september). 13-åring gripen med automatvapen på hotell – mordplaner stoppade. *TV4 Nyheterna*.
Hämtad från: <https://www.tv4.se/artikel/CndVbCQJ6crrHvMP3WT2u/13-aring-gripen-med-automatvapen-pa-hotell-mordplaner-stoppade>

Jan, R. (2022). Critical discourse analysis: A retrospective approach to examining social issues and challenges. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 14(5), 6273–6280. Hämtad från:

https://www.researchgate.net/publication/362710257_Critical_Discourse_Analysis_A_Retrospective_Approach_to_Examining_Social_Issues_and_Challenges

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] upplagan). Studentlitteratur.

Melin, S. (2024, november 16). Över 200 barn i Sverige misstänkta i mordutredningar. *SVT Nyheter*. Hämtad från: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/helsingborg/over-200-barn-i-sverige-misstankta-i-mordutredningar>

Moderaterna. (2022). *Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige*. Hämtad från: <https://moderaterna.se/app/uploads/2022/10/Tidoavtalet-Overenskommelse-for-Sverige.pdf>

Muncie, J. (2006). Governing young people: Coherence and contradiction in contemporary youth justice. *Critical Social Policy*, 26(4), 770–793. <https://doi.org/10.1177/0261018306068473>

Nikka, S. (2024). Den allmänna repressionsnivån och brottens relativa allvar. *Nordisk Tidsskrift för Kriminalvetenskap*, 111(2), 99–117. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v111i2.146821>

Nyberg, M. (2023, 21 oktober). Jimmie Åkesson (SD): Sänk straffmyndighetsåldern till 13 år. *SVT Nyheter*. Hämtad från: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/jimmie-akesson-sd-13-aringar-ska-kunna-fa-livstid>

Palmström, O. (2023, 19 maj). Regeringen vill sänka straffåldern – sågas av forskare. *SVT Nyheter*. Hämtad från: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sankt-straffmyndighetsalder-sagas-av-forskare-rent-av-konstigt>

Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Rolo Benetti, P. (2021). Lowering the age of criminal responsibility: the long run of a discourse on adolescents. *Sociologias*, 23(58), 168-203. Hämtad från:

<https://www.scielo.br/j/soc/a/c5sK77jVSZkjh5gJQFXfYXz/?lang=pt&format=pdf>

Sveriges Radio. (2025, 28 januari). Debatt: Kan sänkt straffålder stoppa gängens rekrytering? [Radioinslag]. *PI Morgon*. Hämtad från:

<https://sverigesradio.se/artikel/debatt-ska-vi-sanka-straffaldern>

Sveriges Radio. (2023, 21 oktober). Jimmie Åkesson (SD): "Regeringen har hamnat fel" [Radioinslag]. *Ekots lördagsintervju*. Hämtad från:

<https://www.sverigesradio.se/avsnitt/jimmie-akesson-sd-regeringen-har-hamnat-fel>

Riksdagen. (2024, april 24) *Unga lagöverträdare* [Debatt, transkriberad text]

Hämtad från: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/unga-lagovertradare_hb01juu19/

Riksdagen. (2023a, mars 19) *Unga lagöverträdare* [Debatt, transkriberad text]

Hämtad från: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/unga-lagovertradare_ha01juu15/

Riksdagen. (2023b, april 21). *Barnkonventionen och kriminalpolitiken* [Debatt, transkriberad text] https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/barnkonventionen-och-kriminalpolitiken-_ha10222/

Riksdagen. (2023c, maj 24). *Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott*.

[Debatt, transkriberad text] Hämtad från: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/forbatttrade-atgarder-nar-barn-misstanks-for-brott_ha01juu21/

Riksdagen. (2023d, oktober 17) *Åtgärder för att förhindra gängens fortlevnad* [interpellationsdebatt, transkriberad text]
Hämtad från: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/interpellationsdebatt/atgarder-for-att-forhindra-gangens-fortlevnad_hb1048/

Riksdagen (2022, 4 maj) *Debatt: Unga lagöverträdare* [Debatt, transkriberad text]
Hämtad från: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/unga-lagovertradare_h901juu27/

SOU 2025:11 *Straffbarhetsåldern*
<https://regeringen.se/contentassets/ede3c3112e7d49dbb36021c8c29e7412/straffbarhetsaldern-sou-202511.pdf>

Sundhall, J. & Hillén, S. (2024). The Punishable Child in Sweden—The Tidö Agreement from a Children’s Rights Perspective. *Social Sciences*, 13(4), 1-11. Hämtad från: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-31800>

Tegner Anker, A. S., Fallesen, P., & Holm, A. (2017). Lowering the age of criminal responsibility: Consequences for crime and school performance (Working Paper No. 17/10). *Rockwool Foundation Research Unit*. Hämtad från: https://pure.au.dk/ws/portalfiles/portal/118094764/wp17_10.pdf

Teo, H. D. (2000) (2000). Racism in the news: A critical discourse analysis of news reporting in two Australian newspapers. *The Australian Journal of Communication*, 27(2), 81–100. <http://dx.doi.org/10.1177/0957926500011001002>

Tham, H. (2022) *Kriminalpolitik: brott och straff i Sverige sedan 1965*. (Upplaga 2:1) Norstedts Juridik AB

TV4. (2023, 15 oktober). *SD: 12-åringar bör bli straffmyndiga* [TV-inslag]. TV4 Play. Hämtad från: <https://www.tv4play.se/korthet/d62a07b674ce4d5f1278/sd-12-aringar-bor-bli-straffmyndiga>

UNICEF Sverige. (2024). *Barnkonventionen – FN:s konvention om barnets rättigheter*.
<https://unicef.se/barnkonventionen>

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Zangana, B. (2025, 26 mars). 14-åring sköt in i Kungsmässan – flera unga inför rätta. *Aftonbladet*. Hämtad från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/mPwQwp/14-aring-skot-in-i-kungsmassan-flera-unga-infor-ratta>

8. Bilagor

Bilaga 1: Antalet matchningar på sökorden

För att identifiera tidigare forskning med relevans för vår studie genomfördes systematiska sökningar i databaser som Discovery, Google Scholar och Google. Sökord som *age of criminal responsibility*, *youth justice*, *children's rights*, *penal populism*, *juvenile justice reform*, *public opinion* och *discourse* användes i olika kombinationer.

- **Discovery - sökord:** Tidö agreement. Resultat: 9
- **Discovery - sökord:** Increase in the severity of a penalty. Resultat: 345
- **Discovery - sökord:** Age of criminal responsibility. Resultat: 6 881
- **Discovery - sökord:** Age of criminal responsibility AND discourse. Resultat: 125

- **Google Scholar - sökord:** Tidö agreement. Resultat: 317
- **Google Scholar - sökord:** Tidö agreement AND children's rights. Resultat: 206
- **Google Scholar - sökord:** Age of criminal responsibility. Resultat: 2 770 000
- **Google Scholar - sökord:** Age of criminal responsibility AND discourse. Resultat: 1 470 000

Bilaga 2: Ett utdrag ur kodningsschemat av debatten unga lagöverträdare 2023-04-19

Citat/ utdrag Richard Jomshov (SD) anf. 73	Tema/ämne	Möjlig diskurs	Hur konstrueras barn/unga?	Språkliga drag	Kommentar/analysidé
"Hemliga tvångsmedel ska kunna användas mot personer under 15 år som begår grova brott [...] kroppssviktelse och husransnaden [...] istället utströmda än i dag."	Utvidgning av statens makt över barn	Kontrollpolitisk diskurs	Som potentiellt farliga och i behov av samma rättsliga verktyg som vuxna	Vält att skjuta, detaljerat	Barn förlorar sin särställning som skyddsobjekt – deras kroppar och hem görs juridiskt tillgängliga. Det här bryter mot barnkonventionens logik och positionerar barn som ett rättsligt säkerhetsproblem , inte som ett skyddsobjekt.
"Det spelar ingen roll om vi pratar om skjutningar, sprängningar, gruppövåldtäkter, förnedringar eller fullblotta koranrakavaler – i en klar majoritet av fallen har förövarna annan bakgrund. Detta gäller inte minst de unga förövarna."	Etnifiering av kriminalitet	Exkluderingsdiskurs / etnokulturell problemformulering	Som unga med "avvikande bakgrund" – farliga och kulturellt främmande	Generaliserande och kategoriserande språk: "annan bakgrund", "klar majoritet", "detta gäller [...] unga"	Skapar koppling mellan etnicitet och ungdomsbrottlighet – gör vissa barn till symboler för otrygghet och kulturellt hot
"Det handlar inte om att skuldbelägga någon, men detta är verkligheten. Vi måste någonstans våga erkänna hur verkligheten ser ut."	Normalisering av problembild	Legitimeringsdiskurs / sanningsdiskurs	Indirekt: som ett faktum att inte för förnekas – som del av en objektiv verklighet	Användning av modalverb och "verkligheten"-retorik: "måste erkänna", "vad vi än må tycka"	Förstärker intrycket att etnifierade barn är ett faktabaserat hot , inte en diskursiv konstruktion – används för att motivera repressiv politik
Torsten Elofsson (KD) Anf. 74					
Gängkriminella förser unga killar med automatvapen [...] Polis rapporterar om att man gripit flera under 15 år som kört runt i stan med automatvapen.	Unga och beväpnade/vapen	Säkerhetsdiskurs / kontrollpolitisk diskurs	Som beväpnade och potentiellt dödliga – omyndiga men farliga	Våldretorik: "automatvapen", "gripit", "under 15 år", "helt oacceptabelt"	Legitimerar hårdare ingripanden mot minderåriga som framställs som direkt samhällsfarliga
15-åringar har häktats misstänkta för dödsdådskjutningar, innehav av vapen och grova vapenbrott.	Brott och rättsliga åtgärder mot unga	Straffpolitisk diskurs	Som straffbara och allvariga lagöverträdare	Juridiskt språk: "häktats", "misstänkta", "grova vapenbrott"	Barn reduceras till juridiska objekt – stärker argumentet för stärkt straffmyndighetsålder
För en dryg vecka sedan häktades en 15-åring [...] misstänkt för stämpling eller förberedelse till terrorismbrott med kopplingar till islamiska staten.	Extremism bland unga	Terrorismdiskurs / undantagsdiskurs	Som ideologiskt farliga – bortom vanlig kriminalitet	Extremvärdeord: "terroristbrott", "stämpling", "Islamiska staten"	Barn framställs som hot mot nationell säkerhet – öpnar för undantagsåtgärder
Det sker alltid en klar och tydlig eskalering av våldsbrotten samtidigt som man kan konstatera att gärningsmännen blir allt yngre.	Åldersutveckling i kriminalitet	Kriardiskurs / moralpanik	Som en växande och åldersmässigt förskjutet hotbild	Stegrande språk: "klar och tydlig eskalering", "allt yngre"	Skapar känsla av kontrollförlust – används som legitimation för straffskärpning och lagreform
"Många av de brottsaktiva är under 15 år – myndigheterna har begränsade möjligheter att ingripa."	Rättsystemets begränsningar	Rättslig otillräcklighetsdiskurs / undantagsdiskurs	Som straffskyddade men farliga – ett problem för rättsstaten	Tekniskt och institutionellt språk: "brottsaktiva", "under 15 år", "begränsade möjligheter"	Legitimerar behovet av att reformera rättsystemet för att kunna ingripa mot barn som konstrueras som farliga men oönskliga inom nuvarande lagstiftning
Juno Blom (L) Anf. 80					
"Vår barn, ibland bara åtta nio år gamla, rekryteras in i kriminalitet [...] har vi varit dödliga på att hantera ett hedersförttyck som börjar redan i förskolan."	Tidig rekrytering / hederskultur	Offer-/bristdiskurs	Som mycket unga och formbara – styrda av strukturer, inte fria aktörer	Ålder ("åtta nio år"), passivt språk: "rekryteras", "förttyck"	Framställer barn som utsatta snarare än ansvariga – kontrasterar mot straffdiskursen, men stöder logiken om att intervention måste ske tidigt
"Staten söker och finns inte närvarande [...] det är precis det som många av de barnen ger uttryck för."	Statens roll	Institutionskritisk diskurs	Som symptom på strukturellt svek – barnens handlingar som rop på hjälp	Moralisk retorik: "söker", "inte närvarande", "ger uttryck för"	Legitimerar behov av statlig närvaro och insatser – barn ses som indikator på systemets brister, inte som skuldsbjekt
"De här barnen får en känsla av att rättigheter är andra barns rättigheter, inte deras."	Exkludering från barnstatus	Ojämlikhets-/utanförskapdiskurs	Som utanför barnkonventionens skydd – inte fullt inkluderade barn	Kontrasterande språk: "de här barnen" vs "andra barns rättigheter"	Legitimerar uppdelning av barn i skyddsobjekt och problematiska – används för att motivera särskilda insatser
"Det är inte vilka barn och unga som helst som rekryteras in i kriminalitet."	Selektiv sårbarhet	Risk-/föräldraansvarsdiskurs	Som sårbara för kriminalitet beroende på bakgrund, normer, föräldrar	Underförstådd uppdelning: "vilka som helst" – vissa är mer mottagliga	Bidrar till föreställningen att det bara är vissa barn som begår brott – stärker selektiv kriminalpolitik riktad mot "utsatta grupper"

Bilaga 3: Ett utdrag ur kodningsschemat av debatten barnkonventionen och kriminalpolitiken 2023-04-21

Citat / utdrag	Tema / ämne	Möjlig diskurs	Hur konstrueras barn/unga?	Språkliga drag	Kommentar / analysidé
<p>Justitieminister Gunnar Strömmer (M) Anf. 25</p> <p>Även väldigt unga personer, inte sällan barn, ingår i kriminella nätverk och också begår väldigt allvarliga brott."</p> <p>"Aftonbladet skriver när det gäller barn och unga måste [...] trovärdigt kunna möta en sådan kriminalitet. [...] Även straffen för unga brottslingar måste höjas."</p>	Barn i systemhotande brott	Systemhot/säkerhetsdiskurs	Som aktiva och farliga – del av organiserad kriminalitet	Förstärkande formuleringar: "inte sällan barn", "väldigt allvarliga brott", "kriminella nätverk"	Flyttar barn från offer till systemhotande aktörer – bygger upp behovet av att frångå barnskyddsnormer
	Anpassning av lagstiftning	Straffpolitisk diskurs / undantagslogik	Som otillräckligt straffade – kräver högre repressivt ansvar	Modallitet: "måste kunna möta", lösningslogik: "höjas", legitimering genom förening	Positionerar barn som ett undantagsfall inom barnomsynen – öppnar för reformer i konflikt med barnkonventionens skyddslogik
	Påföljder och samhällsskydd	Straffpolitisk diskurs / ansvarsdiskurs	Som ansvariga – behöver mötas med kraft och tydlighet	Normaliserande ton: "förstås", krav: "tydliga och adekvata reaktioner"	Barnet placeras inom ett logiskt system där rättvisa kräver att även unga får tydliga konsekvenser – bidrar till acceptans för hårdare tag
	Förebyggande och skydd	Skyddsdiskurs / barnrättsdiskurs	Som sårbara och i behov av samhällsskydd mot yttre aktörer	Formuleringar som värdjar till rättigheter: "tillgodoser", "skydd mot att dras in", "utnyttjas"	Här konstrueras barn som objekt för skydd – används för att rättfärdiga kontrollåtgärder i skyddets namn
	Straff och ansvar	Straffpolitisk diskurs / reformdiskurs	Som fullt eller delvis ansvariga – aktuella för vuxenlik behandling	Teknokratiskt språk: "utredas", "övervägas"; neutralisering av kraften i beslutet	Konstruerar förändring som saklig och nödvändig – tonar ned att det handlar om barn och att detta kan stå i konflikt med barnet
	Barnets rättigheter	Rättlig legitimeringsdiskurs	Som skyddsårda i teorin – men riskerar att förlora en retorisk markör	Uppreppning av självklarhetsfrasen: "förstås", "givetvis", "överensstämmelse"	Används för att avblunda kritik – ger intryck av barnrättsperspektiv trots föreslagna åtgärder
<p>Justitieminister Gunnar Strömmer (M) Anf. 27</p> <p>"Om man griper 14-åringar i en bil med sprängmedel och vapen får polisen inte ta mobiltelefonerna [...] eftersom barnen inte har fyllt 15 år."</p> <p>"Socialtjänsten har inte heller haft rätt att sätta in insatser mot barn utan föräldrarnas medgivande [...] innan de har fyllt 15 år."</p> <p>"Bakryteringen in i de kriminella nätverken betingar när barnen är åtta, nio eller tio [...] fulljädrade brottslingar vid tretton, fjortan."</p> <p>"Uppdelningen mellan hårt och mjukt i synen på barn är förligad [...] rätts- och socialtast måste vara krävande."</p> <p>"Skulle vi bestämma oss för 12, 13 eller 14 år skulle inte det på något sätt strida mot barnkonventionen."</p> <p>"Vi kan även stänga möjligheten att använda mobil och surfplatta [...] utan att agera i strid med barnkonventionen."</p> <p>"Jag är full medveten om att barn har rättigheter [...] men vi har godo möjligheter att åstadkomma detta."</p>	Rättsliga begränsningar	Undantags/systemkritisk diskurs	Som farliga men skyddade – otillgängliga för nödvändiga ingripanden	Kontrastskapande språk: "sprängmedel och vapen" vs "får inte ta mobiltelefonerna"	Skapar en bild av ett rättssystem som inte är anpassat till verkligheten – bidrar till att delegitimeras 15-årsgränsen
	Institutionsmakt & åtgärds hinder	Kontrollpolitisk diskurs / ansvarsförskjutning	Som skyddade av systemet snarare än skyddade från risk – barn som undgår insats	Teknokratiskt språk: "inte rätt att sätta in insatser", "föräldrarnas medgivande"	Barn framställs som aktörer i brott – men skyddas av lagar som ses som föråldrade eller ineffektiva
	Ålder och kriminalisering	Skaleringsdiskurs / barnomsynsupplösning	Som kriminella i förskoleåldern och brottsaktiva i tonåren – barnomsynen förlorar sitt skyddsvärde	Extrem ålderskontrast: "åtta, nio" → "fulljädrade brottslingar"; dramatisk eskalering	Avviker från traditionell syn på barns utveckling – används för att motivera tidiga och kraftfulla åtgärder
	Synen på åtgärder	Kontrollstat	Som föremål för en ny sorts statlig disciplinering – inte skydd, utan krav	Normativa uttryck: "förligad", "uppförande", "gå längre"	Positionerar barnet som en individ som staten måste fostra och trycka snarare än skydda – suddar ut gränsen mellan barn och vuxen
	Straffmyndighetsålder	Juridisk omkalkningsdiskurs	Som möjliga att straffbelägga från låg ålder – utan att byta mot barnrätt	Juridiskt tonläge: "skulle inte strida", "bestämma oss för"	Legitimerar en repressiv politik genom att omedfiera barnkonventionens innebörd – barnets skydd förskjuts till teknikalitet
	Institutionskontroll	Kontroll- och säkerhetsdiskurs	Som individer vars rättigheter kan begränsas i namn av ordning/säkerhet	Auktoritativt språk: "vi kan", "utan att agera i strid"	Barnets rättigheter relativiserar – görs beroende av institutionella behov snarare än barnets bästa
	Rättigheter vs politisk handlingskraft	Legitimeringsdiskurs	Som rättighetsbärande – men rättigheter ses som möjliga att navigera runt	Retorisk balans: "Jag är medveten [...] men vi kan ändå"	Används för att avblunda kritik: erkänner barnets rättigheter men placerar dem under politiskt mål om straff och kontroll
<p>Justitieminister Gunnar Strömmer (M) Anf. 31</p> <p>"Socialtjänstens uppgift är att barn och unga i kriminella nätverk i väldigt tidig ålder."</p> <p>"Barnkonventionen [...] inte är trumf [...] alltid en intresseavvägning."</p> <p>"Ett starkt behov av samhälleligt skydd mot grov brottslighet är sådant som ingår i avvägningen."</p>	Tidig kriminalisering	Skaleringsdiskurs / socialiseringsdiskurs	Som långsamt integrerade i brott – förlorar barnomsynens neutralitet	Begreppslig nyskapelse: "socialisering", förstärkning: "väldigt tidig ålder"	Legitimerar tidig kontroll – barnet är inte längre oskyldigt utan inskolad i brott från tidig ålder
	Rättighet och prioritering	Legitimeringsdiskurs / relativiseringsdiskurs	Som rättighetsbärande – men endast under vissa förutsättningar	Juridisk retorik: "trumf", "intresseavvägning", "preventiva tvångsmedel"	Bidrar till att försvaga barnkonventionens ställning i brottspolitiska sammanhang – öppnar för undantagsåtgärder
	Trygghet och rättspolitik	Skyddsåtgärdsdiskurs	Som del av ett system där samhällets trygghet väger tyngre än individens rättigheter	Prioriteringsspråk: "behov av skydd", "ingår i avvägning"	Skiftar fokus från barnets skydd till skydd mot barnet – förstärker säkerhetslogik på bekostnad av barnrättsperspektiv